

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
GÖÇ VE UYUM ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
8 Haziran 2021 Salı
—●—

KONU:

**-Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı Abdullah Eren’in,
Türkiye’de ikamet izniyle veya öğrenci ikameti izniyle bulunan
öğrencilerle ilgili çalışmalara ilişkin sunumu**

8 Haziran 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati:15.08

BAŞKAN: Atay USLU (Antalya)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Toplantımıza başlıyoruz. Sayın milletvekili arkadaşlarımız, sayın bürokratlarımız; toplantımıza hoş geldiniz.(")

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu altında faaliyet gösteren Göç ve Uyum Komisyonu olarak çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bundan önceki toplantılarda Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığından da bilgi alınması konusunda bir istişaremiş olmuştuk. Bunun üzerine Başkanlığa davette bulunduk. Bürokrat arkadaşlar ekip olarak buradalar, tekrar onlara hoş geldiniz diyorum.

Tabii, göç, sığınma, mülteci hareketleri dünyada hızlı bir şekilde devam ediyor ve dünyanın gündeminde. Şimdi, evvelki gün Yunanistan bir karar aldı, kendi konumuza geçmeden önce ondan biraz bahsedeyim. “Türkiye güvenli üçüncü ülkedir. Dolayısıyla, belli coğrafyalardan gelen sığınmacıların artık Yunanistan’ı geçtikten sonra Türkiye’ye iade edilmesi gerekiyor. Orayı güvenli üçüncü ülke olarak kabul ediyoruz.” dediler. Avrupa Birliği bugüne kadar Türkiye’yi güvenli ülke olarak kabul etmiyordu, Yunanistan böyle bir karar verdi. Eyvallah yani bununla ilgili geçmişte Avrupa Birliği uygulamalarında, yönetmeliklerinde özel hükümler var, coğrafi çekinceyle ilgili durumlar vesaire var. Ben onların hiçbirine takılmadan, hakikaten Yunanistan Türkiye’yi güvenli 3’üncü ülke veya güvenli ülke olarak görüyorsa bu ülkeye sığınan ve Yunanistan’ın himayesinde bulunan PKK, KCK, DHKP-C terör örgütü üyelerinin iltica taleplerinin derhâl geçersiz sayılıp Türkiye’ye iade edilmeleri gerekir. Yunanistan eğer hakikaten samimiyse bu kararında, bunu derhâl uygulaması gerekiyor çünkü güvenli ülkeden gelen insanların iltica talepleri kabul edilmez, uluslararası hukukun bir gereğidir. Şimdiye kadar Türkiye’yi güvensiz ülke kabul ediyorlardı, Suriyeliler, Afganlar, Mısırlılar, Somalililer gibi belli ülke vatandaşları için Türkiye güvenli, diğerleri için etmemek gibi ikiyüzlü bir uygulamanın içindeler. Bu konuda tabii ki biz Türkiye olarak iltica hukuku, mülteci hukuku, sığınmacı hukuku üzerinden yapılması gerekenleri yapıyoruz.

Üzerimize düşeni en iyi şekilde yapıyoruz. Türkiye’ye sığınanlara kapılarımızı açtık, açmaya devam ediyoruz. Ancak sığınmacılar Avrupa’ya geçmek istiyorlarsa, üçüncü bir ülkeye sığınmak istiyorlarsa onun da önünün açılması gerekir ki bu, bir hukuk müeyyidesidir. Bu, Avrupa Birliği’nin veya Avrupa’nın oluşturduğu Cenevre Sözleşmesi’nin bir gereğidir. Maalesef Yunanistan bugün kendisinin de imza attığı Cenevre Sözleşmesi’nin hükümlerini yerine getirmiyor, sığınmacıları Akdeniz’e itiyor. Yalnızca Yunanistan değil, açık konuşmak gerekirse, Orta Akdeniz’de de bugün de ölümler yaşanmaktadır. İşte, geçmiş haftalarda gördük, orada da çocuk ölümleri, bebek ölümleri ortaya çıktı. Kabul etmiyorlar, geri itiyorlar. Geri ittikleri bir şey değil, sayın vekillerim, yardım etmek isteyen uluslararası örgütlere de engel oluyorlar.

Hakikaten dünyada bir sığınmacı dramı var. Âdeta Avrupa göçü, sığınmacı süreçlerini hukukun dışında ve insanlık anlayışlarının dışında yürütmek istiyor ve Avrupa göçü yönetmekten öte, sığınmacıları yönetmekten öte kendi coğrafyasının dışında tutmaya çalışıyor. Bu, doğru bir politika değil.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Bugün Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımızı davet ettik. Tabii, bu kurumumuz geniş bir alanda hizmet veriyor ama daha çok biz Türkiye’de ikamet izniyle veya öğrenci ikamet izniyle bulunan öğrencilerle ilgili iş ve işlemler konusundaki, uygulamalar konusundaki çalışmalarından istifade etmek istiyoruz. Türkiye’de 150 binden fazla yabancı öğrenci bulunuyor ve maalesef zaman zaman bu, Meclisimizde de gündeme getiriliyor. Yabancı öğrencilerle ilgili ve özellikle Suriyeli öğrencilerle ilgili... “Suriyeli öğrencilere çok yüksek miktarda burslar veriliyor. Türk öğrencilere verilmeyen burslar Suriyelilere veriliyor.” gibi yalan ve yanlış bilgiler ciddi bir şekilde kamuoyunda dolaşıyor. Şimdi, bunların doğrusu nedir? En azından birinci ağızdan dinleyeceğiz. Hangi öğrencilere burs veriliyor? Ne kadar veriliyor? Suriyeli öğrencilerin ne kadarına burs veriliyor? Bunlarla ilgili çalışmalar Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız tarafından yapılıyor. Onlar bizi bilgilendirecekler.

Sayın Başkanım, hemen en sonda söyleyeceğimi en başta söyleyeyim: Biz de milletvekilleri olarak yapabileceğimiz herhangi bir husus varsa, bir kanuni düzenleme varsa bize de söylerseniz, hani bundan sonraki bu süreci doğru yönetme, bu süreci daha verimli yönetme anlamında biz de üzerimize düşeni yaparız. Bu komisyon bütün siyasal partilerin, Mecliste grubu bulunan bütün siyasal partilerin ortak kararıyla kuruldu. Bütün siyasal partilerden de -bugün arkadaşlarımızın bir kısmı gelemedi ama- arkadaşlarımız var. Biz bu konuya komisyon olarak hakikaten bir insan hakkı olarak bakıyoruz. Zaten onun altında kuruldu. Bütün arkadaşlarımızın da duyarlılığı var, bizim de yapmamız gereken bir mevzuat düzenlemesi veya atmamız gereken herhangi bir adım varsa o konuda da durumu bize anlatırsanız biz de inşallah adımları atarız.

Tekrar hoş geldiniz. Hem tanıyalım hem de sunumunuz kaç dakika sürecek?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Otuz beş dakika.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Otuz beş dakika sürecek. Sonra da soru cevap kısmımız olur.

Buyurun.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı kurumu olarak bizlere bu fırsatı verdiğiniz için sizlere hassaten teşekkür ediyorum.

Adım Abdullah Eren, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı kurumunun başkanayım.

Ahmet Atabaş, Uluslararası Öğrenciler Daire Başkanımız, kurumumuzun yürütmüş olduğu Türkiye Bursları programının idame edildiği dairemizin başkanı, kurum kurulduğundan beri kurumda uzmanlıktan gelme, tecrübeli bir daire başkanımızdır.

Ceren Hanım, yine, kendisi Kültürel ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığımızda Orta Doğu Koordinatörlüğümüzün Koordinatörü.

Yine, burada uzman arkadaşlarımız. Enes Bey, o da kurumumuzda uzman olarak çalışmakta.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, daha önce Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonunda ve yine, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun bir alt komisyonu olan Avrupa’da Yükselen İrkçilik ve İslamofobi İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonunda sunum yapma imkânı yakalamıştık. Bu imkânı da elimizden geldiğince değerlendirmeye çalışacağız. Bu imkânı verdiğiniz için tekrardan teşekkür ediyorum.

Sunumumu arz etmeye başlıyorum müsaadenizle. Sunumumuzun genel çerçevesini sizin de bahsetmiş olduğunuz gibi, Türkiye’de eğitim alan Suriyeli öğrencileri merkeze alarak ve YTB’nin Suriyeli öğrenciler merkezinde yaptığı çalışmaları odak noktası olarak kurguladık. Fakat müsaade ederseniz, girişte kurumdan çok kısaca ve yine, öğrencilere gelmeden evvel, Türkiye’de yaşayan farklı göçmen topluluklara yönelik yürüttüğümüz birtakım yine, uyum faaliyeti diyebileceğimiz, üzerinden çok zaman geçse de biraz daha kültürel faaliyetlerden de kısaca bahsetmek istiyorum.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2010 yılında kurulan Türkiye’nin bir diaspora kurumu. İlk kurulduğumuzda Başbakanlığa ilişkili bir kurumdu, şu an, yeni sistemden sonra Kültür ve Turizm Bakanlığıyla ilişkili, özel bütçeli, tüzel kişiliği haiz bir kurumumuz.

Kurumumuz 3 ana alanda faaliyet göstermekte. Birincisi, -geçen hafta yine olan milletvekillerimiz vardı- yurtdışında yaşayan vatandaşlarımız, malumunuz büyük bir diasporamız var. Bu insanlarımızın Türkiye’deki mevzuata müteallik süreçlerinin farklı bakanlıklarda takip edilmesi, bunun yanı sıra sahada projelerle STK’lerimizin desteklenmesi gibi gençlerimizin Türkiye’ye getirilmesi, Türkçenin ve Türk kültürünün onlar tarafından unutulmaması gibi diasporik bir bakış açısıyla bakılması gereken tüm meseleleri kurumumuz proje bütçesiyle de uhdesinde gerçekleştirmeye çalışmakta.

İkinci faaliyet alanımız da soydaş ve akraba topluluklara yönelik. Tabii, büyük bir imparatorluk bakiyesi, sınırimız dışında kalan ve tarihi, kültürel bağımız olan -ki ben de aslen bir Batı Trakyalıyım baba tarafından- topluluklar var. Gerek Balkanlarda soydaşlarımız var, Kafkaslarda soydaşlarımız var, akraba topluluklarımız var Orta Doğu ve Kuzey Afrika’da. Sınırlarımız dışında daha önce toprak bütünlüğü olarak hiçbir şekilde bir bütünlüğümüz olmayan Güney Afrika gibi, Filipinler gibi farklı bölgelerde dahi kardeş topluluklarımız var. Güney Amerika’da 19’uncu yüzyılda göç etmiş “Los Turcos”ları bile sayabiliriz. Bu anlamda çok geniş bir topluluk var. Bunların tabii, hepsinde değil ama ehem mühim çerçevesinde, kültür ve eğitim alanında bu toplulukları yakından uzağa doğru derecelendirilmek suretiyle faaliyetler de yürütüyoruz.

Bu anlamda soydaş akraba topluluklarla faaliyetlerimizi kabaca 4 alanda size tarif edebilirim: Birincisi, akademik ve bilimsel iş birliği programı; ikincisi, sivil toplum alanında destekler; üçüncüsü, gençlere yönelik yapmış olduğumuz kültürel hareketlilik programları; yine, dördüncüsü de Türkiye Mezunları programı olarak tarif edebilirim.

Son olarak da kurumumuz 2011 yılından itibaren uluslararası öğrenci burslandırmakta kıymetli vekillerim. Türkiye’nin 1992’de rahmetli Turgut Özal zamanında başlatmış olduğu büyük bir burs projesi var. 1991’de Sovyetler Birliği yıkıldıktan sonra bağımsızlığını kazanan Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan ülkelerindeki insan kaynağını, beşeri sermayeyi karşılamak maksadıyla Türkiye 1992’de bir burs programı başlatıyor. Sizler çok daha iyi bilirsiniz. Bu burs programı 2011 yılına kadar Millî Eğitim Bakanlığımız tarafından idame ettiriliyor fakat 2010 yılında bu kurum kurulduktan sonra genç bir ekiple “Türkiye Bursları” diye bir marka ortaya çıkararak tüm başvuruları internetten almak suretiyle, tamamen liyakate, başarıya da dayalı öğrenci seçmek suretiyle bir burs programı oluşturuluyor. Şu anda, bu kapsamda 15 binden fazla uluslararası öğrenciyi Türkiye’de devletimizin bütçesinden, sınav yapmak, mülakat yapmak suretiyle Türkiye’ye getirip burslandırıyoruz. Dolayısıyla, yurt dışı vatandaşlar, soydaş akraba topluluklar ve uluslararası öğrenciler; vatandaşlık bağı, kültürel bağ ve sempatik bağ diye tanımlayabileceğimiz 3 alanda kurumumuz faaliyet göstermekte.

Ben daha çok Suriyeli öğrenciler kısmına gelmeden evvel de kısaca Türkiye’deki göçmen topluluklarla, daha önce Türkiye’ye göç etmiş ya da yurt dışında bu anlamda bağımız olan soydaş toplulukla yürüttüğümüz birkaç tane kültürel faaliyetten bahsetmek istiyorum.

1944 yılı İkinci Dünya Savaşı'nın bitmeye yakın dönemi, Sovyet Rusya'nın savaşın galibi olmasıyla, galibi olmasının da belli olmasıyla Sovyet topraklarındaki yedi sekiz farklı millete sürgün yaşıtılıyor. Bunlardan 2 tanesi Kırım Tatar Türkleri ve Ahıska Türkleri. Bunların bir kısmı Türkiye'de hâlâ yaşıyor, bir kısmı eski Sovyet coğrafyasında, şu an Orta Asya ülkelerinde dağınık bir biçimde yaşamakta. Bu anlamda 1944 yılının 75'inci yılı 2019'du. 2019 yılında biz hem Kırım Tatar sürgünü hem Ahıska sürgünü sözlü tarih çalışmaları yaptık ve anma programları düzenledik. Yine, Bulgaristan'dan göçün, 2019'da zorunlu göçün 30'uncu yılıydı. Hem bu anlamda sözlü tarih çalışması yaptık hem bir Almanya çalışması yaptık hem de Bursa'da ve Kocaeli'de anma programları düzenledik. Burada en kıymetli şey sözlü tarih çalışmaları çünkü 1944'te çocuk yaşıta, 15, 20 yaşında olan insanlar yavaş yavaş hayatını kaybetmekte. Bu anlamda, 2019'da biz 5'ten fazla ülkeden 300'den fazla kişiyle bu sözlü tarih çalışmasını yaptık, 75'ini de kitaba dönüştürdük. Yine, Bulgaristan'daki Belene kampı, hepimizin malumudur 1980'lerde soydaşlarımızın kimlik mücadelesi çerçevesinde Bulgar devleti tarafından adi suçlu olarak gönderildiği 600'e yakın soydaşımızın kaldığı bir kamp, bu kampın da hem belgeselini çektik hem de bir sözlü tarih çalışmasını yaptık. Bunları kısaca yani bunlar gibi farklı çalışmalarımız da var ama farklı göçmen toplulukları da daha önce tarihinde göç olan, yakın dönemde göçmüş topluluklara da bu tür anma programları, sözlü tarih çalışmaları da yapıyoruz, onu da belirtmek isterim.

Yine, Ahıska Türklerinin Gürcistan'a geri dönüş programı çerçevesinde Ahıska bölgesinde, Gürcistan'da Ahıska Türkü öğrencilerini de burslandırıyoruz. Bu öğrenciler, 1944'te sürgüne maruz kalan insanların torunları.

Soydaş, akraba coğrafyada bilhassa Balkanlarda da burslandırımlarımız var, tabii ki, Türkiye'ye getiriyoruz gençlerimizi. Ama bazı ülkelerde ülkeler arasındaki hukuk gibi, bazı bölümlerin denkliklerinde sorun olduğu için yerinde burslandırmayı tercih ediyoruz, Bulgaristan bunlardan bir tanesi. Bulgaristan'da 1 milyona yakın soydaşımız var fakat biz Türkiye Bursları konusunda başvuruda ciddi bir sıkıntı yaşıyoruz. Soydaşlarımız Bulgaristan'ın Avrupa Birliği ülkesi olması hasebiyle Avrupa'ya gitmeyi tercih edebiliyorlar, bu anlamda Bulgaristan'daki soydaşlarımıza da yerinde burslandırma projesi başlattık.

Yine, bu kitaplardan az evvel bahsetmiştim, sözlü tarih çalışmaları, envanter çalışmaları ve anı kitapları bu göçmen topluluklara yönelik yürüttüğümüz çalışmaların bazıları. Tabii, Göç ve Uyum Alt Komisyonumuz bizden bir sunum istediğinde daha çok Suriyeliler üzerine olacaktı ama ben en azından bu kısımdan da bahsetmek istedim, Türkiye'de göçmen topluluklara yönelik tarihî çalışmalar da yaptığımızdan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Sağ olun.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Yine, Uygur Türkleri çok konuşulan bir mevzu Sayın Başkanım. Biz, kurum olarak Uygur Türkü gençlerimizi burslandırıyoruz, her ne kadar son yıllarda yaşadıkları ülkeden çıkmalarında ciddi sıkıntılar yaşansa da onları mağdur etmemek üzerine bir politikamız var. Bu anlamda, ciddi bir baskı var oradaki Uygur Türklerine. Bizim burslandırıdığımız öğrencilerin aileleri dahi sıkıntılı durumda kalabiliyor. Bu anlamda, biraz o süreci mahrem götürüyoruz. Ama gerek Uygur diasporasında gerekse de Türkiye'de yaşayan Uygur Türklerine yönelik kapasite geliştirme programlarımız var, eğitimler düzenliyoruz, psikoterapi eğitimleri düzenliyoruz, medya destekleri kapsamında medya eğitimleri veriyoruz ve Türkiye Burslarında da Uygur Türkleri öğrencilerine ayrı bir ehemmiyet veriyoruz. Bunu da Uygur meselesi hassas bir mesele olduğu için, gündeme geldiği için, Türkiye'ye göçen Uygur Türklerine yönelik de yaptığımız çalışmalar içerisinde bahsetmek istedim.

Uygun görürseniz Suriyeliler hususuna gelmek istiyorum. Biz, tabii, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı olarak malumunuz dünyanın dört bir tarafından uluslararası öğrenci getiriyoruz, 188 ülkeden başvuru alıyoruz. Suriye meselesi başladığında Sayın Başkanım ve 2011 yılından sonra Suriyeliler ülkemize gelmeye başladıktan sonra tabii, burslar içerisinde Suriyeliler, Suriye’den başvuranların yanı sıra tabii ki, Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin de burslandırılması söz konusu oldu. Bu kapsamda, biz, Suriyelilere yönelik faaliyetlerimizi sunumda 3 ana başlıkta anlatacağız.

1’inci: Bu göç ve uyum alanında Suriyelilere yönelik bizim temel stratejik önceliklerimiz neler kurum olarak, ne yapmaya çalışıyoruz? Ve bu hedef kitlesine genel bir bakış açısıyla size göstermeye çalışacağız. Üçüncüsü de proje ve faaliyetlerimiz Suriyelilere yönelik. Bizim temel stratejik önceliklerimiz öncelikle, nitelikli beşeri sermaye oluşumunu sağlayacak eğitim destekleri vermeye çalışıyoruz Suriyeli öğrencilere. Bunun çok kıymetli olduğunu düşünüyoruz çünkü 1’inci: Türkiye’deki Suriyeli algısı bu anlamda menfi hâlbuki çok nitelikli, iyi eğitim almış zaten ve iyi eğitim almaya aday, başarılı Suriyeli gençler de var. Bunların kazandırılması hem kendi toplumlarına kazandırılması, yarın bir gün Suriye’nin geleceğinde bunların rol oynaması demek. Bu anlamda, beşeri sermaye oluşturmak için de bir çalışmamız var.

2’ncisi: Bizim için çok önemli, geri dönüşü teşvik edecek ve sahada normalleşmeyi sağlayacak adımlar. Bu kapsamda, geçen yıl bir proje başlattık -birazdan arz edeceğim- her ne kadar Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin tabii, bizim ana konumuz değil ama gözlemleyebildiğimiz kadarıyla -siz Komisyon olarak çok daha iyi buna muttali olmuşsunuzdur- yakın dönemde geri dönüşüyle alakalı saha gerçekliği bizi motive etmese de biz yine de şu an Suriye’nin kuzeyinde, güvenliği sağlanmış olan bölgede Suriyeli öğrencilerin eğitim alabilmesi için geri dönüş teşkil edecek bir burs programı başlattık, onu arz edeceğim.

Tabii, soydaşlar açısından, malumunuz Türkmenler var Suriye’de, bunlar açısından göçün negatif etkilerini azaltacak faaliyetler bizim için kıymetli. Yine, Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin uyumunu kolaylaştıracak akademik rehberlik destekleri yani bu gençlere burada eğitim imkânı sunuyoruz ama diğer taraftan bu gençlerin yönlendirilmesi lazım -ortaokulu burada okumamış oluyorlar, artık tabii, liseyi hepsi burada okumuş son yıllardakilerin ama- buradakilerin üniversiteye hazırlık sürecinde bir akademik rehberliğe ihtiyacı var.

Son olarak da en en önemlisi, Türkçe dil becerileri. Yani bu öğrencilerin Türkiye’de iyi eğitim alabilmeleri için Türkçeyi iyi öğrenmeleri şart. Bu kapsamda da gerek kendi bünyemizde gerekse de Avrupa Birliği fonları bünyesinde eğitimlerimizden temel stratejilerimizi bu 5 başlıkta arz edebilirim. Bugüne kadar on yıllık zaman zarfı içerisinde Suriyeli STK’lere ve Suriyeli gençlere, öğrencilere 26 proje desteği sağladık. Bu kapsamda, 25 binden fazla öğrenciye, bunların tabii, çoğu genç. Bizim kurum olarak tabii, biz insani kalkınma yardımları yapan bir kurum değiliz yani koli dağıtan veya zor durumda olanlara insani yardım yapan bir kurum değiliz, biz biraz daha eğitim alanında faaliyet gösterdiğimiz için, eğitim, kültür alanında, bu faaliyetler genellikle öğrencilere yönelik yardımları kapsıyor, eğitim yardımlarını, kültürel faaliyetleri. Bu kapsamda, 5.220 öğrenciye eğitim kitabı dağıtıldı, hemen hemen 12 bin-13 bine yakın öğrenciye akademik destek sağladık ve 5 binden fazla öğrenciye de burs desteği verildi, tabii, bunların bir kısmı da feragat, onu da birazdan arz edeceğim. Bu anlamda, temel çalışma alanlarımız, yükseköğrenim desteği veriyoruz Suriyeli öğrencilere, akademik ve bilimsel araştırma desteklerinde bulunuyoruz. Az evvel arz ettiğim gibi, dillerini geliştirmeye yönelik eğitim destekleri veriyoruz. Kültürel iş birliği destekleri ve son olarak da Göç Kurulunun bünyesinde yapılan mevzuat çalışmalarında da gerek Göç İdaresi gerek İçişleri Bakanlığımızın ve Cumhurbaşkanlığının diğer kurulları mevzuat hususunda destek vermeye çalışıyoruz.

Yükseköğrenim desteklerine gelirse, detaylandırmak gerekirse biz Suriyeli öğrencilere hangi alanlarda somut olarak burs veya destek veriyoruz? 1'incisi: Türkiye Bursları. Türkiye Bursları, tamamen YTB tarafından, devletimiz tarafından verilen, tüm süreçleri bizim uhdemizde olan kurum olarak, başlangıcı, bitişi bizim kurum içerisinde gerçekleşen bir burs programı. Bu burs programının içerisinde Suriyelilere burs verilmiş ve veriliyor, birazdan rakamları paylaşacağım.

2'ncisi: Uluslararası fonlarla sağlanan burs ortaklıkları. Malumunuz Türkiye'ye hem AB sürecinde hem de bu Suriyeliler özelinde uluslararası fonlarla paralar gelmekte. Bunlar Cumhurbaşkanlığındaki FRIT Ofisi tarafından kurumlara projeler karşılığında dağıtılmakta. Biz de buradan Suriye'deki öğrencilere yönelik çok büyük olmamak kaydıyla ama bizim kurum için yeterli diyebileceğimiz bir şekilde burslandırma yapıyoruz.

3'üncüsü: Az evvel arz ettiğim gibi, yerinde burslandırma. Yani Azez'de, El Bab'da, o bölgede Suriyeli öğrencilerin orada kalmasına yönelik bir yerinde tespit.

4'üncüsü: 2014 yılında alınan bir Bakanlar Kurulu kararıyla Türkiye'de okuyan Suriyeli öğrencilerin yükseköğrenimlerine YTB'nin bir harç desteği yapmasıyla alakalı bir karar var, Bakanlar Kurulu kararı. Bu yeni sistemde de Cumhurbaşkanlığı kararı olarak yenileniyor. Bu kapsamda, bizim üniversite harcı desteği verdiğimiz Suriyeliler var, bunların da birazdan rakamını paylaşacağım.

Son olarak da akademik danışmanlık... Türkiye Bursları sürecine gelmek gerekirse, Türkiye Burslarını çok kısaca girişte arz etmiştim, 92'de başlayan, 2011 yılından itibaren YTB uhdesine giren bir burs. Türkiye Bursları, Amerika'nın Fulbright Bursu gibi, İngiltere'nin Chevening Bursu gibi, Almanya'nın DAAD Bursu gibi Türkiye'nin kendi resmî bir burs programıdır. Türkiye Bursları www.turkiyeburslari.gov.tr sitesinden kişilerin bireysel olarak başvurdukları –bu, karşılıklı hükümetlerle, anlaşmalarla verilen bir burs değil- ve akademik başarılarına –tabii, çok kriterimiz var- yaş kriterine, mezuniyet kriterine, kendini anlattığı niyet mektubuna, mezun olduğu bölümlerle bölüm arasındaki uyuma göre değerlendirdiğimiz, sonrasında yazılı sınavla öğrencinin kabiliyetini ölçtüğümüz, en sonunda da mülakat yapmak suretiyle de öğrencileri belirlediğimiz bir süreç.

Sayın vekillerim, 2021 yılında biz 165 bin başvuru aldık Türkiye Bursları kapsamında ve her yıl yaklaşık 3.500 öğrenciye Türkiye Bursları kapsamında burs veriyoruz, Arjantin'den de başvuru alıyoruz; El Salvador, Porto Riko'dan da, tabii ki Azerbaycan, Makedonya, Kosova, Irak, yakın coğrafyamızdan da alıyoruz. Dağılım olarak baktığımız da zaten Türkiye'deki uluslararası öğrenci dağılımında Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Irak, Afganistan, bu ülkeler önde gelmekte; bizim başvurularımız da böyle seyretmekte. Bu kapsamda biz 2012 yılında 42 bin başvuru görürken 2021 yılında 165 bin başvuru görüyoruz. Türkiye burslarının içerisinde, bu burs programını verirken -şimdi az sonra arz edeceğim rakamları- belli yıllarda, Türkiye'ye yoğun Suriyeli göçü olmaya başladığı dönemlerde Suriyeli öğrenci burslandırmakla alakalı bir hükümet, bir devlet stratejisi talimat olarak kurumumuza iletilmiş ve 2015-2016 yılından sonra Suriyeli öğrencilere birkaç yıl yüksek sayılarda burslar verildi. Bu kapsamda da biz 2012 yılından beri YTB olarak 165 ülkeden 33 bin 46 kişiye burslandırma yaptık yani 2012 yılından bu yıla kadar -bu yıl hariç, henüz bu yıl burslandırmaları çıkmadı- 33 bin genç Türkiye'nin resmî devlet bursuyla eğitim aldı, bunların bir kısmı mezun oldu; yine 15 bini de eğitimlerine devam etmekte.

Türkiye burslarında şu an mevcut öğrenci sayımız 14.295. Sayın Başkanım, Türkiye'de 200 bin uluslararası öğrenci var YÖK rakamlarına göre bizim sistemimizde kayıtlı. Burada şunu ifade etmek istiyorum, bu bursların biz her sene 2 defa denetimini yaparız, üniversitelerden transkriptleri alırız, öğrencinin kayıt durumu, öğrencinin devamlılık durumu, öğrencinin ders durumu; bunların hepsi incelenir ve bunun neticesinde “Bu öğrenci bursu almaya devam etmeli mi, yoksa başarısı düşüyse bursu dondurmali mı, bursu durdurulmalı hatta burs kesilmeli mi?” Buraya kadar gider,

burs kesildiğinde de bu öğrencinin bursunun kesildiğine ilişkin hem üniversite hem de Göç İdaresi bilgilendirilir. Bu kapsamda, bizim tüm bu süreçlerden geçip aktif öğrenciliğe devam eden öğrenci sayımız 14.295, lisans öğrencisi sayımız yüksek lisansüstüne göre fazla. Burada son iki yıldır şöyle bir strateji güdüyoruz yani -bu Suriye bağlamının dışında bilgi vermek için- uluslararası burs programlarının büyük kısmının biz lisansüstüne odaklandığını görürüz. Bizim Türkiye’de uluslararası öğrenci sayısı az olduğu için zamanında burs programımız lisans öğrencileri odaklı başlamış 2012 yılında. Biz şu an burada gördüğünüz 8.676 lisans, yüksek lisans, doktoraı toplarsak ikisi de yaklaşık 5.300 yapıyor; bu oranı inşallah üç yıl içerisinde lisansüstü lehine döndürmeyi düşünüyoruz çünkü uluslararası burs programlarında lisansüstü her zaman daha fazla burslandırılır. Dolayısıyla bu tabloda şu an 20 dil kursu, 8.676 lisans öğrencisi, 1.179 ön lisans, 2.903 yüksek lisans, 2.440 doktora ve 77 araştırma... Araştırma bursu da “post doktora seviyesi” dediğimiz seviyede öğrencilere verdiğimiz bir burs programı. Şu an Türkiye’de 14.295 burslu öğrenci var. Peki biz bu öğrencileri neye göre kabul ediyoruz? Lisans adayları için asgari akademik başarı yüzde 70 yani liseden minimum yüzde 70’le mezun olması lazım. Yüksek lisans, doktora için minimum kriterimiz yüzde 75; sağlık bilimleri için tıp, diş hekimliği gibi minimum yüzde 90 akademik şartı arıyoruz çünkü sağlık bilimleri zor okunan bir bölüm ve maliyet olarak da daha uzun süre eğitim alınan bir bölüm; bizde maliyeti daha fazla, kontenjanın da daha az olduğu bir bölüm; rekabet, Türkiye’de de malumunuz Türk öğrenciler arasında tıpta nasıl rekabet yüksekse uluslararası öğrenciler arasında da yüksek bir rekabete sahip o yüzden yüzde 90 başarı. Lisansta 21 yaşın üstünün başvurusunu kabul etmiyoruz, yüksek lisansta 30 yaşın üstünün başvurusunu kabul etmiyoruz, doktorada 35 yaşın.

Değerlendirme sürecinde dört aşamalı bir değerlendirmemiz var Türkiye burslarında. Çok sağlam bir yazılım altyapımız var. Öncelikle ön inceleme yapıyoruz, asgari akademik notuna bakıyoruz yani 70’in altındaysa veya yaşı tutmuyorsa 20 yaşın üstündeyse direkt eliyoruz. Üniversitelerin özel şartları olabiliyor, Türkiye’deki İngilizce eğitim yapan iyi üniversiteler Bilkent gibi, ODTÜ gibi, kamu ve devlet GRE, GMAT, SAT gibi puanlar isteyebiliyor, bu puanları istiyoruz öğrencilerden.

Uzman değerlendirme... Sayın vekillerim, bizim uzman arkadaşlarımız tek tek oturup bu başvuruları tek tek değerlendiriyor. Uzman değerlendirme kısmında tercih tutarlılığı, kariyer hedefleri, yeterlilik işte “statement of purpose” dediğimiz “kendini ne kadar anlatabiliyor, niçin bu bursu almak istiyor” gibi biraz daha öznel, öğrenci tarafından bildirilen evraklar kontrol ediliyor. Yazılı skor sınavı yapıyoruz üçüncü aşama, bu daha önce yoktu, biz bunu iki sene evvel getirdik. Mülakat mutlaka çok kıymetli bir yöntem ve kurumumuzdaki arkadaşlar mülakat tekniklerini çok iyi uyguluyorlar ama bir yazılı skor sınavı olsun diye 2019’dan beri bu skor sınavını yapıyoruz. En sonunda da yüz yüze mülakat yapmak suretiyle öğrencileri seçiyoruz.

Peki, Suriyeli öğrencileri neye göre seçiyoruz? Suriyeli öğrencilere şunu söylüyoruz, diyoruz ki: “Siz Türkiye’de artık liseyi okuyorsunuz yani yıllardır buradasınız, dolayısıyla lise eğitimi Türkiye’de alıyorsunuz, Türkiye’de lise eğitimi aldığınız için YKS sınavına girebilirsiniz. Yani sizin ehliyetiniz, yeterliliğiniz YKS sınavına girmeye yetiyor.” Bu YKS sınavının 2 oturumu var, birkaç oturumu var da biz TYT temel oturumunun puanlarını baz alıyoruz. Dolayısıyla YKS sınavı son iki yıldır Suriyeli öğrenci burslandırırken bizim temel aldığımız kriter. Yani bir Suriyeli öğrenci Türkiye bursları kapsamında burs almak istiyorsa ÖSYM tarafından yapılan üniversiteye giriş sınavına girecek, bu üniversiteye giriş sınavını TYT oturumundan belli bir puan alacak ve o puanıyla bize başvuracak. Peki bu bursun kapsamı ne? Öncelikle bizim bursumuzu diğer uluslararası burslardan farklı kılan husus biz üniversiteye yerleştiriyoruz, fulbright veya chevening böyle bir şey yok. Siz üniversitenin bursunu, üniversite kaydını ayrı yaparsınız. Bizde üniversiteye yerleştiriyoruz YÖK’ün bize verdiği kontenjan çerçevesinde. Lisansta 800 lira, yüksek lisansta 1.100 lira, doktorada 1.600 lira cep harçlığı veriyoruz. Üniversite harcını ödöyoruz YÖK’le ve üniversitelerle yaptığımız özel anlaşmalarla. Bir yıl Türkçe dil

kursu zorunluluğu tutuyoruz bunlar tabii tüm uluslararası öğrenciler için. Peki, normalde öğrencilere yurt ücretini de veriyoruz ve sağlık sigortasını da karşılıyoruz bu çok önemli çünkü Türkiye’de bir uluslararası öğrenci okumaya geldiğinde -işte yurtdışında okuyanlar da vardır- sağlık sigortası büyük meseledir yani bu sigortanın karşılanması. Biz burslu öğrencilerimizin sağlık sigortasını karşılıyoruz fakat yine Suriyeliler için burada bir parantez açıyorum, Suriyelilere barınma desteği ve sağlık sigortası ödemesi yapmıyoruz, barınma desteğini vermiyoruz çünkü zaten Türkiye’de yaşıyorlar yani herhangi bir yurt desteğine ihtiyaçları yok; sağlık sigortasını da vermiyoruz çünkü zaten geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin Türkiye’de sağlık sistemi içerisinde bir koruması olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla biz Türkiye burslarında Makedonya’dan gelen, Moğolistan’dan gelen, Paraguay’dan gelen bir öğrenciye yurt ücretini, sağlık sigortasını verirken Türkiye’de okuyan Suriyeli öğrenciler zaten buradalar diye bu iki husustan onları faydalandırmıyoruz, bugüne kadar da bu konuyla alakalı bir şikâyet de almadık çünkü zaten işin doğası bu, burada yaşadıkları için. Bu bursun devam etmesi için akademik başarının, akademik ders devamlılığının dönem izni bildirim şartı var ve eğitim süresini uzatma şartları var. Tıp, diş hekimliği ve eczacılık bölümleri için iki yıl, diğer bölümler için en fazla bir yıl uzatma izni veriyoruz.

Rakamlara gelirsek, Türkiye burslarıyla alakalı genel rakamları vermiştim. 14 bin uluslararası öğrencimiz var dedim, 2012’den beri 33 bin öğrenci burslandırıdık dedim. Sadece Suriyeliler özeline gelirsek, Suriyelilere de barınma yardımı ve sağlık sigortası vermiyoruz onun dışındaki imkânlardan faydalandırıyoruz. 1992’de bu büyük burs projesi başladığından 2011 yılına kadar 543 Suriyeli burslandırılmış ve toplam başvuru sayısı da 2012’den itibaren 120 bin, Suriyeliler tarafından. Bizim burslandırıdığımız toplam Suriyeli sayısı 4.380, aktif olarak burslandırıdığımız Suriyeli öğrenci sayısı. 4.380 Suriyeliyi biz 2012 yılından 2020 yılına kadar burslandırmışız. Bunun 1.427’si mezun oldu, geri kalan kısımlar eğitime devam etmekte, çok küçük bir kısmın da başarısız olduğu için bursu kesilmiş durumda. Bizim şu an itibarıyla -aktif öğrenci sayısına da birazdan geleceğim, Suriyeli öğrenci sayısına- 2012 yılından beri Türkiye bursları kapsamında burslandırıdığımız turist Suriyeli öğrenci sayısı 4.380. 2014 yılı gibi -birazdan rakamları paylaşacağım- 5 bine yakın Suriyelinin burslandırılmasına ilişkin bir talimat kuruma iletilmiş. Biz de o kapsamda kurum olarak 2014 yılından itibaren Türkiye’de okuyan Suriyelilere, Türkiye’de yaşayan Suriyelilere burs sayısını artırmışız. Grafikte göreceksiniz; mavi grafik başvuru sayısını, turuncu grafik burslandırma sayısını söylüyor, bunlar sadece Suriyeli öğrenciler. 2012 yılında 75 Suriyeli öğrenci burslandırılmış, 2013 yılında 278, 2014’ten sonra bir artış görüyoruz. Yani Türkiye’deki Suriyeli sayısının artmaya başladığı yıllarda bizdeki burslu öğrenci sayısı da artıyor. Ne zamana kadar? 2018’e kadar. 2014’te 621 öğrenci burslandırıyoruz, 2015’te 780 öğrenci burslandırıyoruz, 2016’da 112 öğrenci, 2017’de 1.950 öğrenci, 2018’den itibaren de tekrar 200’lü rakamlara, geçen sene itibarıyla 170’e düştük. Bu sene de yine 150 civarında Suriyeli öğrenci burslandıracağız. Dolayısıyla beş yıl içerisinde 5 bine yakın Suriyeli öğrenci burslandırma hedefini hemen hemen tutturmuş olduk bu 4.380’le. Bu, birkaç yıl içerisinde zaten tamamlanacak. Bu kapsamda 2021’de de 11.086 Suriyeli öğrenci burslarımıza başvurdu. Değerlendirme süreci devam ediyor. YKS’nin TYT oturumundan aldıkları puan ve mülakatla da bu sene 150-160 civarında öğrenciye burs vereceğiz. Neden civarında diyorum?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – 2012-2020’de toplam burslandırıdığınız öğrenci sayısı nedir?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – 4.380.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Suriyeli bunlar.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Suriyeli.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Suriyeliler dışında toplam?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – 33.046.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – 33 binin 4.300’ü Suriyeli.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Evet, yani yüzde 10 civarı.

Burada Türkiye burslusu Suriyeli öğrencilerin dağılımına baktığımızda, 1.297 lisans öğrencisi, 4 ön lisans, 129 yüksek lisans, 181 doktora; toplamda da şu an mevcut 1.611 öğrenci olduğunu görüyoruz. Bu 1.611 rakamı nedir? Türkiye burslarında hâlihazırda okuyan öğrenci. 4.300, 2012’den beri burslandığımız; 1.600, şu an hâlen öğrenci lisansta, yüksek lisansta, doktorada.

Peki, “Türkiye’de YÖK rakamlarına göre üniversite okuyan Suriyeli öğrenci sayısı ne?” diye baktığımızda, 37.326 rakamını biz görüyoruz. Bu 37.326 nedir? Kendi imkânlarıyla üniversite sınavlarına girerek... Şunu da Sayın Başkanım belirtmem lazım: Türkiye’de, Suriyeli olsun başka memleketli olsun, bir uluslararası öğrenci üniversiteye gireceği zaman her üniversitenin kayıt kabul şartları farklıdır fakat üniversiteler sınav yapar ve belli yeterlilikleri talep eder öğrencilerden. Suriyeli öğrenciler de üniversitelerin yapmış oldukları... Mesela biz Türkiye bursları için sınav yapıyoruz; YKS istiyoruz, ayrıca mülakat yapıyoruz, her üniversitenin de kendi şartları var. Türkiye’de şu an 37.326 Suriyeli öğrenci var, bunun sadece 1.611’i burslu Sayın Başkanım. Yani hâlihazırdaki 37.326 Suriyeli öğrencinin 1.611’i Türkiye bursları kapsamında devletin resmî bursunu alıyor. Diyeceksiniz ki geri kalan 35 bini? Kendi imkânlarıyla okuyor Sayın Başkanım. Burada 37 binin de içerisinde yüzde 4’lük bir orana tekabül ediyor; 4,3 burslu öğrenci sayısı. Suriyeliler içerisinde en fazla burslandırma yapılan alanlar; sanat ve beşerî bilimler, bilim-teknoloji, mühendislik, sağlık bilimleri. Dolayısıyla biz kendi uhdemizdeki bursla alakalı şunu ifade ediyoruz: Şu an Türkiye’de burslu okuyan Suriyeli öğrenci sayısı 1.611; 2012 yılından itibaren burslandırılan öğrenci sayısı 4.380 -ama şu an 1.611- Türkiye’de üniversite okuyan mevcut Suriyeli öğrenci sayısı da -YÖK’ten aldığımız rakam- 37.326. Bu 37.326’nın 1.611’i burslu okuyor, diğerleri kendi imkânlarıyla veya farklı desteklerle eğitim hayatlarına devam ediyor. Türkiye bursları kısmı buydu.

İkinci alan da uluslararası fonlarla sağlanan ortak burs programları. Uluslararası fonlarla sağlanan burs programlarının bütçesi bizden çıkmıyor, devletimizin genel bütçesinden değil, bu kapsamda AB fonlarından aldığımız projeler. Bununla alakalı şunu ifade etmem lazım: Bu projelerin de denetimi Sayıştay tarafından yapılıyor geçtiğimiz yıldan beri. Normalde, hani Sayıştay bunlara karışmaz, ben şeffaflığı anlatmak için söylüyorum. Şöyle oldu: UNHCR ve diğer çalıştığımız kurumlar Sayıştay’la bir protokol imzalamak suretiyle “Zaten bu kamu kurumlarını siz denetliyorsunuz. Bizim de oralarda projelerimiz var. Biz itimat diyoruz ama bizim adımıza denetler misiniz?” dediler. Dolayısıyla bu fonlar da Sayıştayın denetçileri tarafından denetleniyor. Bugüne kadar da herhangi sıkıntılı bir durumla karşılaşmadı. Bu anlamda da biz 2014-2015 eğitim döneminden itibaren farklı uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapıyoruz. Farklı dememin sebebi şu: Bazı ortaklıklarımız iki yıl sürüyor, bazıları dönemsel oluyor, bazıları iki yıl; iki artı iki sürüyor. 2014’ten beri Avrupa Birliği çerçevesinde UNHCR’la Yüksek Komiserlikle, HESP’le, HOPES, DAFİ; bunlar yine AB fonları içerisinde farklı ülkelerin bünyesindeki fonlama merkezleri diyelim kabaca, SPARK mesela Hollanda gibi ve son olarak da İslam Kalkınma Bankası; bu da AB dışında bizim kendimizin ürettiği bir proje oldu. Türkiye’de İslam ülkelerinden okuyan çok fazla öğrenci var. İslam Kalkınma Bankasının da bu anlamda bir fonu var. Bu fonun Türkiye’de biz İslam Kalkınma Bankası tarafından kişiler üzerinden verildiğini tespit ettik iki yıl evvel. İslam Kalkınma Bankasına gittik dedik ki ya, biz böyle böyle bir kurumumuz, Türkiye’de burs veriyoruz, şöyle şöyle regülasyonlarımız var, şöyle bir burs verme sürecimiz var, gelin bu fonu

bizim üzerimizden verin. Onlar da çok sevindiler ve bu iş birliğine başladık çünkü dediğim gibi, bunun öncesinde İslam Kalkınma Bankası kişiler üzerinden; işte, daha önce tanıdığım, güvendiğim, 2000’li yıllardan itibaren bu işi yapan, derneklerle çalışan birtakım kişiler üzerinden bu fonları aktarıyordu. Orada da tabii ki bir kriter vardı ama bizim uhdemize geçince biz daha fazla öğrenci burslandırmış olduk ve fonu da oradan sağlamış olduk.

Bu kapsamda biz tüm bu fonlardan 1.811 öğrenci burslandırdık. Mevcut burslu öğrenci sayımız şu an itibarıyla 784. 592 öğrenci de mezun oldu. Yani 784 Suriyeli öğrenci de -Türkiye burslarında 1.611 vardı Sayın Başkanım- fonlar üzerinden burslandırılan. Bunlar, dediğim gibi, fonlar bize geliyor, biz bu fonları öğrencilere burs olarak dağıtıyoruz.

DAFI ve HESP programları, her programın içeriği, verdiği destekler farklı. Bu kapsamda DAFI ve HESP’in verdiği destekler Türkiye burslarıyla aynı; üniversiteye yerleştiriyoruz, cep harçlığı veriyoruz, harcını ödüyoruz, Türkçe dil kursu veriyoruz. Yine burada da Türkiye bursları gibi, uluslararası kuruluşlara dedik ki öğrenciler zaten Türkiye’de, barınma desteği ve sağlık sigortası vermeyelim çünkü sağlık sigortası geçici koruma altında oldukları için sağlanıyor, barınma da zaten aileleriyle yaşıyorlar. SPARK programında sadece aylık cep harçlığı veriyoruz, diğer burslar yok. İslam Kalkınma Bankasında da yine aylık cep harçlığı olarak lisanslı 1.800; yüksek lisanslı 2.100; doktora 2.600 veriyoruz. Yani biz de fonun imkânına göre, fonun büyüklüğüne göre öğrencinin aldığı parayı artırıyoruz. Dolayısıyla SPARK’ta ve İslam Kalkınma Bankası burs programında öğrencinin biraz daha fazla ücret aldığını ifade edebilirim. Dolayısıyla ikinci husus da 784 öğrenciyle ortak burslandırma programıydı.

Üçüncüsü de Suriye’de yerinde burslandırma. Bu da bizim geçen sene kurum olarak ortaya attığımız bir projeydi. Burada maksadımız şuydu, biz şunu gördük Suriyeli öğrenciyi burslandırmaya başlayıp bugüne kadar geldiğimizde: Yani gün sonunda bu Suriyeli öğrenciler Türkiye’de kalmaya devam edecek -şu an öyle gözüküyor- ve üniversite okumaya devam edecek Sayın Başkanım ve bu sayı da gitgide artacak; şu an itibarıyla YÖK’ün rakamlarına göre 36 bin. Fakat Suriye’nin kuzeyinde fakülteler açılmaya başladı, Gaziantep Üniversitesi fakülteler açtı. Biz “Acaba bursları geri dönüş konusunda bir teşvik mekanizması olarak kullanabilir miyiz?” diye düşündük. Bu kapsamda da, oluşturulan güvenli bölgede kalkınmanın desteklenmesi -sonuçta oraya da bir fon aktarmış oluyoruz öğrencilere burs vererek- yine insan kaynağının desteklenerek beşerî sermaye imkânlarının geliştirilmesi ve Suriye’ye geri dönüşün teşvik edilmesi amaçlarına matuf biz yerinde burslandırma programı başlattık. Bu program... Ben de gittim buraların hepsine; Afrin’e, Azez, Cerablus, El Bab’a. Cerablus’ta Türkmen kardeşlerimizle iftar yaptık, dolaştık. El Bab, Afrin, Azez’de oradaki vali yardımcılarımızla, “üniversite” diye tabir edilen birtakım yerler var, oralara gittik. Yani kendine “üniversite” diyor ama öyle bir imkân ve kabiliyeti yok. Bu 4 yerde; Afrin, Azez, Cerablus, El Bab’da yerinde burslandırma programını yürütüyoruz. Hedef kitlemiz yine Türkmenler, Arap ve doğal olarak Kürt öğrenciler Suriye’deki. Üniversitemiz Gaziantep Üniversitesi çünkü şu an Suriye’nin kuzeyinde, o bölgeye -malumunuz- Kilis, Hatay, Antep yakın ama içeride fakülte açmayı başarabilen ve devam ettirebilen Gaziantep Üniversitemiz oldu. Bu alanda kapasiteleri var, biz de onlarla görüştük. Onların Suriye içindeki fakültelerinde teşvik için öğrenci burslandırdık. İhtisas alanları; mesleki alanlar işte, ebelik gibi, fizik tedavi gibi, güvenlik gibi yani sahada ihtiyaç olan alanlar bunlar; İslami ilimler, edebiyat, öğretmenlik, sosyal-beşerî bilimler. Öğretmen ihtiyacı da çok fazla. Toplam 1.230 öğrenciye harç desteği verdik Başkanım yani üniversite harcı, üniversiteye ödediği para, 877 öğrenciye de başarı bursu desteği verdik son iki yıl içerisinde. Destek dönemimiz 2’ye ayrılmakta: 2020 bahar dönemi ve bu sene, 2021 bahar dönemi. Geçen sene 730 öğrenciye harç, 377 öğrenciye başarı bursu vermiştik, bu sene ise 500 öğrenciye harç, 500 öğrenciye başarı bursu olmak üzere bin öğrenciye destek vermiş durumdayız. Suriye’de üniversiteye kayıtlı toplam öğrenci sayısı da 1.304; 2021’de bu 1.304 öğrencinin bini bizden destek aldı yani bu anlamda Suriye’ye geri dönüş için ciddi bir destek olduğunu ifade

edebilirim. Yani Gaziantep Üniversitesinin Suriye'nin güvenli bölgelerindeki kampüslerinde okuyan öğrenci sayısı 1.304, bu öğrencilerden YTB tarafından harç desteği veya burs desteği alan toplam öğrenci sayısı da bin yani 1.300 öğrencinin bini Suriye'nin kuzeyinde bizim imkânlarımızla eğitime teşvik ediliyor. Biz bu kapsamda önümüzdeki yıllarda da geri göçü teşvik edecek bu çalışmayı devam ettirmek istiyoruz.

Türkiye bursları, ortak fonlar, yerinde burslandırma... Başkanım, dördüncü desteğimiz de yükseköğretimde harç desteği. Bu konuda 2013 yılında -14 demiştim az evvel- bir Bakanlar Kurulu kararı çıkıyor. Bu Bakanlar Kurulu kararı Türkiye'de üniversite okuyan Suriyeli öğrencilerin öğrenim ücretlerinin YTB tarafından ödenmesine ilişkin bir karar, genel bir karar. Fakat bu kararın nasıl uygulanacağına ilişkin uygulamayı, genelgeyi ise YÖK çıkarıyor, bu YÖK'ün uhdesinde. Biz üniversite kayıtlı Suriyeli öğrencilerin harçlarını ödemekle yükümlüyüz yani bir üniversite bizden talep ettiğinde, "Benim üniversitemde şu kadar Suriyeli öğrenci var, bunlar yabancı öğrenci gibi değil -o detayı anlatacağım- ben bunların harcını sizden talep ediyorum." dediğinde biz bunu ödemekle mükellefiz.

Şart: Suriyeli öğrencinin birinci öğretim lisans düzeyinde kayıtlı olması lazım, süresi içerisinde eğitime devam etmesi lazım yani sınıf uzatması, vesaire olmaması lazım. Az evvel arz ettiğim gibi Türkiye'de kayıtlı öğrenci sayısı 37.326. Peki, YTB tarafından harç desteği alan öğrenci sayısı en son, yıl geçtiğimiz 5.000. Bu aradaki fark neden kaynaklanıyor diyeceksiniz; bakın, 2016'da 9.750'ymiş, gitgide azalmış. Tabii, Sayın Başkanım, aslında burada işin kendi mecrasında aktığını da ifade edebiliriz. Şu soru sorulabilir: 2013-2014 yılında Türkiye'ye Suriyeler yeni gelmişti, eğitim alması, teşvik edilmesi gerekiyordu, bu yüzden üniversite okuyan tüm Suriyelilerin üniversite harcının ödenmesi o zaman için makul bir karardı, sayı da azdı 3 bindi, 4 bindi ama 2021 yılındayız ve bu sayı 37 bin, yarın bir gün 40 binin üstüne çıkacak. Acaba bu öğrencilerin harcını ödemeye devam etmek mi lazım yoksa yine cüzi ücretler belirleyip -çok yüksek olmasa da yani bir yabancı öğrenci kadar ödemesi de- bir ücret ödemesini mi temin etmek lazım? Tabii, bu bizim uhdemizde bir konu değil ama biz -benim yaklaşımım, bizim genel istişarelerimiz sonucu- artık Suriyeli öğrencilerin yavaş yavaş cüzi bir rakam da olsa kendi üniversite harçlarını ödeyebilecek durumda olduklarını, sayının 40 bin olduğunu çünkü bu sayı yarın bir gün artacak da...

Fakat bunu niye anlattım? "İş mecrasında akıyor." dedik ya, üniversiteler bizden harç desteğini gitgide daha az istemeye başladılar Sayın Başkanım çünkü YÖK'ün ilgili mevzuatında şöyle bir ifade var: "Suriyeli öğrencilerden yabancı öğrenci kontenjanı dışında ayrıca kayıt yaptırılar." Yani aslında YÖK şunu söylüyor: "X Üniversite, ben sana 100 tane yabancı öğrenci kontenjanı verdim, sen bir de bunun haricinde Suriyeli öğrenci kontenjanı da ihdas edeceksin." Yani 10 olur, 15 olur. Üniversiteler şöyle yapıyor: Ayrıca bir Suriyeli öğrenci kontenjanı ihdas etmiyor çünkü onun parasını YTB'den isteyecek; o 100'ün içerisinde Suriyeliyi yediyor, diyor ki: "Ben bunu ayrıca kontenjan içinde almadım, ben bunu yabancı öğrenci gibi aldım dolayısıyla parasını da öğrenciden istiyorum." Türkiye'de şu an bu şartlarda üniversiteler bizden 5 bin öğrencinin üniversite harcını istiyor, diğerlerini istemiyor. Biz bu konuda YÖK'e yazı yazdık, "Bakın, sizin kayıtlarınızda daha fazla Suriyeli öğrenci gözüktüyor, bu, bizden talep edilirse biz ödemekle mükellefiz ama bizden bu kadar talep ediliyor, dolayısıyla biz bu kadarını öduyoruz, bilginiz olsun." dedik. Sanırım şu an YÖK ve Strateji Bütçe Başkanlığı bu üniversite harçlarına ilişkin bir çalışma yapıyor, bugün de konuştuk. Burada, o ifadenin, muğlak ifadenin değiştirilmesi ve üniversitelerin yorumuna kapatılmasıyla alakalı bir karar alacaklar.

Biz orada verilen kararı tabii ki uygulayacağız ama Komisyonun dikkatine şu hususu getiriyorum: Türkiye'de üniversite okuyan Suriyeli öğrencilerin üniversite harcının hepsinin değil de kısmi olarak desteklenmesi belki önümüzdeki dönemde konuşulabilir diye düşünüyorum çünkü artık sayı 40 bine dayandı, yarın bir gün 50-60 bine gelecek. Bu insanlar da artık iş gücü sahibi, içimizdeler, bu öğrenciler üniversite okuyorsa burs imkânları da var, dolayısıyla hepsinin üniversite harcının artık YTB tarafından

ödenmemesi gerektiğini düşünüyoruz ama tabii, biz burada uygulayıcıyız, karar verici değiliz, bu konuyu da dikkatinize getirmek istedim. Yani Sayın Başkanım, şu an Türkiye’de burslandırıdıklarımız dışında 5 bin öğrencinin üniversite harcı YTB tarafından ödeniyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Bu harç yaklaşık olarak ne kadar?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Sayın Başkanım, tabii, normalde öğrenci kendi ödesse üniversiteden üniversiteye bu değişiyor, biz ödediğimiz için 240-260 lira civarında bir şey ödüyoruz üniversite.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Kişi başına 240 lira?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Yani programına göre değişiyor, tıp olursa daha yüksek ama YTB ödeyince ortalama. O yüzden üniversiteler bizden almak yerine öğrenciden almayı tercih ediyor, o yüzden böyle bir yorum katarak, “Ben bunu yabancı öğrenci kontenjanında alıyorum, ayrı bir kontenjan içinde almıyorum.” diyerek parasını öğrenciden almaya çalışıyor. Söylemeye çalıştığım şu: Zaten bu olay kendi mecrasında öğrencilerden para almaya doğru gitmiş, üniversiteler için yorumunu bulmuş, mevzuattaki yorumu bulmuş; tam denetleyen yok, dediğim gibi bize ne gelirse biz onu ödüyoruz. Belki burada fiilî duruma mevzuatı uydurmak lazım yani benim şahsî önerim bu olur, bu kanaatimizi de YÖK’e ve ilgililerine bildirdik.

Sayın Başkanım, son olarak da akademik danışmanlık projesi. Kıymetli vekiller, bu hususta UNHCR ve Avrupa Birliği iş birliğinde 2017 yılından beri bir proje yürütüyoruz. Türkiye’de eğitim alan Suriyeli öğrencilerin ihtiyaçlarını tespit etmek, yerinde çözmek ve test süreçlerinde, yüksek lisans ya da doktora sürecinin test süreçlerinde destek olmak için akademik danışmanlık projesi başlattık. Şu an Suriyeli öğrencilerin kahir ekseriyetle eğitim gördüğü 37 üniversitede bunu yapıyoruz. Tabii, birçoğu Doğu ve Güneydoğu illerinde, belki Maraş’tan itibaren sayabiliriz. Bu 37 üniversitede akademik danışmanlarımızla, 39 akademik danışman ve 1 koordinatörle şu ana kadar 12.980 Suriyeli öğrenciye akademik rehberlik yapıldı, tezlerine yardımcı olundu, Türkçe dil eğitimlerine destek olundu, üniversite tercihlerinde destek olundu. Sadece teknik destek değil, psikolojik destek, uyum desteği de bunların içerisinde verildi, dolayısıyla aslında uyum çalışmaları içerisinde bu akademik destek projesini katabiliriz, yöneticilerle bu iş birliğimiz hâlen daha devam etmekte.

Dil ve beceriyi geliştirmeye yönelik eğitimler de Suriyelilere yönelik bizim desteklerimizin son safhası. Türkiye bursları, ortak burs programları, harç desteği, akademik destekler ve son olarak da dil ve beceri geliştirme destekleri. Bu kapsamda da UNHCR’la 2013-2019 yılları arasında bir dil eğitim programı gerçekleştirdik, 14.714 öğrencinin katılımı sağlandı. Burada paydaşımız üniversiteler, üniversitelerin TÖMER’lerinde, dil merkezlerinde Suriyeli öğrencilere dil eğitimi verildi, 9 bine yakın, 8.958 öğrenci de orta ve üstü derece sertifika aldı, diğer öğrenciler de -yani 14.714’ten 9 bini çıkardığımızda yaklaşık 5 bin küsur öğrenci kalıyor- bu eğitimlere katıldılar fakat sertifika almadan ayrıldılar. Yine, bu öğrencilere yönelik kültürel gezi programları ve spor müsabakaları da düzenledik. Suriyeli Türkmen gençlere yönelik, Cerablus’ta 55 Türkmen öğrenciye yönelik TRT World’le beraber gazetecilik ve sosyal medya içerik üretimi eğitimi verildi. Yine, güvenli bölgedeki eğitim merkezlerine de -Suriye’nin kuzeyinde bizim destek olduğumuz eğitim merkezleri var, artık Yunus Emre’nin kendi kültür merkezleri var- eğitim materyali ve okuma kitabı desteği sağlandı, 2 binden fazla Türkçe eğitim seti ve 3.150 de okuma kitabı dağıttık.

Son olarak kültürel iş birliği desteklerinde de Suriye’nin kuzeyinde devletimize akredite -orada, zaten içeride her STK bulunamıyor malumunuz, güvenli bölge- Suriyelilere yönelik kültürel faaliyetler yapmak isteyen bir takım dernekler var, biz o derneklere son iki yıldır kısmen destek oluyoruz ve o dernekler Afrin, Azez ve El Bab’da kültür merkezleri açtılar. Bu kültür merkezlerinde mesleki eğitimler de veriliyor, Türkçe derslerine destek için Türkçe eğitimleri veriliyor, kişisel gelişim

eğitimleri veriliyor, psikolojik destekler sağlanıyor. Bu kültür merkezlerine de biz maddi destek sağlamak suretiyle kurumlarına katkı sağladık. Bu merkez kurumlarının temel hedefi, işte, savaş sonrası travmaların azaltılması, Türkçenin yaygınlaştırılması, gençlerin becerilerinin geliştirilmesi, Türkçe dil eğitimleri, hat, kaligrafi, resim, tiyatro, müzik yani oradaki hayatı normale döndürecek her türlü etkinlik orada yapılmaya çalışılıyor. 2014'te de Suriye Gönül Coğrafyası Buluşmalarını yaptık -2020'de de yapacaktık, pandemiden dolayı gidemedik- 4 ilde, Cerablus, Çobanbey, El Bab, Afrin'de 2.600 çocuğa Rafadan Tayfa çizgi filminin maskotları var, tiyatrosu var; onları götürdük, yine orta oyun ve Hacivat Karagöz etkinlikleri yaptık. Tamamen oradaki çocukları şenlendirmek üzere yapılan bir etkinlikti.

Suriyeli Türkmenlere yönelik –bunu da pandemiden önce başlatmıştık, pandemiden dolayı devam ettiremedik, aslında periyodik yapacaktık- Osmaniye’de –son olarak, bitiriyorum Başkanım- 18-24 yaş arası Türkmen gençlere yönelik de 70 Türkmen gencinin katılımıyla kış kampı yaptık. Gençlik ve Spor Bakanlığımızın Osmaniye’deki kampında çok güzel bir şekilde bu kampı gerçekleştirdik. Kışın yaptık, ben de iştirak ettim. Suriye Türkmen Cephesiyle beraber. Suriye Türkmen Cephesi malumunuz, onlarla beraber yaptık.

Son olarak da 2019 yılında Suriye’de ramazan iftarları düzenledik, Çobanbey’de, ben de gittim. Orada Şehit Musa Özalkan Aşevi var. Şehit Musa Özalkan, Afrin Operasyonunda şehit olan ilk askerimiz, dnun ismiyle orada bir aşevi yapılmıştı, hem ona destek olduk, orada bir dernek var hem de orada bir iftar programı yaptık Türkmenlerle. Yine, içeride farklı etkinliklere imza attık.

Son olarak da bu konunun bir paydaşı olmamız hasebiyle... Tabii Göç İdaresi bu işin merkezinde – sizler iyi biliyorsunuz- Göç Kurulu bu işin merkezinde. Onların zaman zaman uyum strateji belgelerine, göç politikası kurul çalışmalarına, düzensiz göç stratejisi ki Sayın Başkanım, bu çok önemli yani düzensiz göç Türkiye’de hakikaten –sizlerin zaten malumudur- yani bizim için bir alarm, bir uyarı. Biz, öğrenci burslandırırken de işin açıkçası, Türkiye’ye düzensiz göçün yoğun olduğu Afganistan gibi, Bangladeş gibi ülkelerden, buralardan öğrenci burslandırırken son birkaç yıldır çok dikkat ediyoruz. Hakikaten iyi öğrenciyi sınavla buraya getirmek istiyoruz ki düzensiz göçmenler sadece kaçak gelenler, dağlarda yakalananlar olmayabiliyor, bazen, öğrenci olarak gelip sonra burada farklı işler yapmak isteyenler oluyor. Açıkçası, Türkiye burslarında biz buna çok az rastlıyoruz, az da olsa rastlıyoruz ama Türkiye’de genel uluslararası öğrenci hareketliliği içerisinde bu konuya dikkat etmemiz lazım gerektiğini düşünüyorum.

Başkanım, bizim çalışmalarımız neticesinde geldiğimiz bir noktada; Türkiye’de 200 bin uluslararası öğrenci var, bunun 15 bini bursla ama bu 200 bin öğrenci son on yılda 10 kat arttı. Neye göre geldiği, üniversitenin bunları neye göre kabul ettiği, bu öğrencilerin buradayken vize durumları, ikamet durumları, bunlarla alakalı biz hakikaten dünyadaki iyi örneklerle baktığımızda Türkiye’de eksik olan bir kurum görüyoruz; uluslararası eğitim ajansı veya ofisi. Türkiye’de böyle bir kurumun –benim şahsi kanaatim- ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Biz, 15 bin burslu öğrenciyi kendi imkânlarımızla -60’dan fazla uzmanımız, personelimiz çalışıyor ilgili dairede- üniversitelerimizle iş birliği içerisinde kayıp kaçak olmadan idare etmeye çalışıyoruz ama Türkiye’de uluslararası eğitimde, yükseköğrenimde ben bir kalite standardizasyonunun getirilmesi kanaatindeyim. O döneme geldik biz. 2010 yılında 20 bin öğrencimiz vardı, o zaman hedefimiz sayıyı artırmaktı, sayıyı artırdık. Devletimizin 2023 hedefi 250 bin; 250 bini çok rahat yakalınız ama bizim şimdi, bu senelerde sormamız gereken soru: “Sayıyı artırdık, kalitemiz ne durumda? Hadi bir kaliteye de bakalım.” Bunun için de biz İngiltere, Güney Kore, Amerika, Avustralya, Almanya örneklerini inceledik, iyi ülke örneklerini inceledik ve bu iyi ülkelerin hepsinde iki tane husus var. Birincisi, uluslararası eğitimde bir kalite güvence standardizasyonu var yani üniversiteler diyor ki: “Sen –mesela Güney Kore’de- sene başında 100 öğrenciyi kabul verdin. Senin verdiğin kabulde bu çocuk gitti vize

aldı, ülkeye girdi ama kesin kaydını yaptırmadı. Bu 100 öğrencinin en fazla 7'si kayıt yaptırmayabilir, 93'ü geçmeyecek. Eğer yüzde 93'ün altına iner yani yüzde 92 olursa ben senden 1 puan eksiltirim.” Veya üniversiteye “Sene başında sen 100 öğrenciyi kabul ettin, bunlar derse başladı. Sene sonunda bunun 10'u kaydını silerse bu çok yüksek bir rakam. Bu, yüzde 8'i geçemez. Yüzde 10 olduğu zaman ben senden 1 puan kırarım.” diyor ve böyle, üniversiteleri “ranking”e tabi tutuyorlar, her üniversite kafasına göre uluslararası öğrenci getiremiyor. Kayıt kabullere bakıyorlar. 70-80 tane alt kriterleri var. Bizim yaptığımız çalışmalar neticesinde biz diyoruz ki: Türkiye’de üniversitelerin başında Demokles’in kılıcı gibi sallanacak değil, üniversiteleri uluslararası öğrenci alırken tereddüde düşürecek değil ama beraberce bu ekosistemin içerisinde kaliteyi artıracak bir kalite standardizasyonuna ve bu standardizasyonu da uygulayabilecek bir uluslararası eğitim ajansına ihtiyaç var. “YÖK bunu niye yapmıyor?” diyebilirsiniz. Bir; iyi ülkelerde bu ajansların üniversitelerle ilişkisi bir paydaş ilişkisi daha çok, hiyerarşik ilişki değil. İki; sadece burslu kısmıyla da ilgilenmiyorlar, tüm uluslararası eğitimle ilgileniyorlar. Dolayısıyla, ben bu noktayı dikkatinize de getirmek istedim, belki bu Komisyonun tamamen görevi uhdesinde olmayabilir, eğitim komisyonlarıyla ilgili olabilir ama ben Türkiye’de böyle bir eşikte olduğumuzu düşünüyorum.

Bu ajansın, ofisin merkezinde de... Ben hakikaten kuruma gelince gördüm Başkanım, YTB’de son on yılda çok ciddi bilgi birikim birikmiş yani çok farklı bölgelerin eğitim sistemlerini bilen, Afrika’da hangi liseden mezun çocuğun puanı neye tekabül eder, bunu bilen uzman arkadaşlarımız var. Malumunuz, Türkiye’de işte, fen lisesi vardı, Anadolu lisesi vardı, meslek lisesi vardı, düz lise vardı, süper okul vardı, kolej vardı, buralardaki öğrenci kalitesini az çok anladınız yani neye tekabül eder. Bunun gibi farklı ülkelerdeki kolejler, işte, abütül sistemi, konkur sınavları, hangi bölgede, Afrika’da, Orta Asya’da, Asya Pasifik’te neye tekabül eder, bunları bilen uzmanlarımız var. Bizim ilgili dairemizin de böyle bir ofisin merkezin olması gerektiğini düşünüyorum paydaşlarla beraber. Ben Türkiye’de aynı zamanda...

Konu bu değildi ama şahsi fikrimi söylemek açısından... Sayın Başkanım, son olarak onu ifade edeyim: 2011’de Millî Eğitim Bakanlığından yurt dışından getirilen öğrenciler YTB’ye geçtikten sonra verim arttı, başarı oranı arttı, sınav vesaire arttı çünkü yani 3-5 kişiyle yapılacak bir iş değil bu, hakikaten çok yoğun bir iş. Bence yurt dışına gönderdiğimiz yükseköğrenim öğrencilerini de bu uluslararası eğitim ajansının göndermesi lazım yani şu an MEB’in yaptığı. Yani MEB, Türkiye’de 18 milyon öğrenciyle ilgileniyor, 1 milyon öğretmenle ilgileniyor, ortaokul, lise, anaokulu... Zaten o iş yetiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – “O görev de bize verilsin.” diyorsunuz yani.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Başkanım, evet, bu ajansa verilmeli. Ajans, bence bizim uhdemizde değil -onu söylemiyorum- bağımsız bir ajans olmalı yani iyi ülke örneklerinde biz bunu gördük, bunu tavsiye ediyoruz. Nitekim kurumlarında...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Uzmanlaşma oluyor çünkü ihtisaslaşma oluyor.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Evet, Başkanım, hem öyle hem de kurumların da olgunluk seviyesi var, yaşlılık seviyesi var yani arada revize edilmesi gerekiyor, mutlaka bizim için de, diğer kamu kurumları için de geçerli. Körlük de olabiliyor.

Benim gördüğüm, YTB bir diaspora kurumu, bu diaspora kurumu içerisinde bu eğitim işi çok iyi yapılmış ve belli bir seviyeye getirilmiş. Şimdi, bizim bir üst lige çıkmamız için bunu ayrı bir ajansa, ofise dönüştürmemizde fayda var diye düşünüyorum.

Mevzuat konusundaki çalışmalara da katkı vermeye çalışıyoruz.

Benim dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Arz ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Sayın Başkanım, teşekkür ederiz, oldukça kapsamlı bir sunum oldu.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının yurt dışındaki yabancı öğrencileri sınavla Türkiye’ye getirdiğini, sınavla gelenlere de işte, belli konularda harç, destekler verdiğini gördük.

Toparlayacak olursak, Suriyelilerle ilgili şu anda 4.300 öğrenciye...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – 2012’den bugüne kadar Başkanım, hepsi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Hepsine –ne diyoruz ona?- Türkiye bursları veriliyor.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Toplam 33 bin civarında şu anda mevcut, kendi üniversitelerimizde devam eden Suriyeli var ki geçmiş yıllardaki mezunlar da vardır, onu da sayarsak herhâlde Türkiye üniversitelerinde okuyan Suriyeli sayısı 50 binin üzerindedir.

Arkadaşlar, sorularınız varsa alalım.

Önce kendinizi tanıttın isterseniz, sonra da soruyu alalım.

Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Mahmut Tanal Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Milletvekiliyim ben.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Mahmut Bey iyi hazırlanmış yine, öyle gözüküyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi birinci sorum şu: 165 ülkede 33.046 uluslararası öğrenciye Türkiye’de burs verildiğini söylediniz. En fazla bursu hangi ülkenin vatandaşı olan öğrenciler alıyor?

İkinci sorum: Sahte diploma sunarak bursu iptal edilen yabancı öğrenci tespit edildi mi? Eğer bu tespit edildiyse bu yoğunluk hangi ülkenin vatandaşlarında? Ne tür işlem yapıldı? Ayrıca, bursu iptal edilen öğrencilerin burs iptal edilme gerekçeleri nedir?

Dördüncü sorum: İşte, dediniz ki: “Suriye’de bulunan 4 ayrı ilde kültür merkezleri açtık. Buradaki dernekler vasıtasıyla yardım ediyoruz.” 1) Bu derneklere ne kadar yardım ettiniz? 2) Bu derneklerin isimleri nedir.

Bir başka soru, son soru, bitiyor. Dediniz ki: “Yurt dışından gelen öğrenci Türkiye’den oturma izni alıyor, ancak oturma izni aldıktan sonra -yanlış anlamadıysam, yanlış anladıysam lütfen beni düzeltiniz- 100 öğrenci gelmişse bunun 10’u okula devam ediyor, 90’ı devam etmiyor. Şimdi, Türkiye’deki bu izinlerin -yurtdışından bildiğim için, kimi ülke yıllık veriyor, kimi ülke iki yıllık veriyor, kimi ülke fakülte süresi kadar veriyor- uygulaması nedir?

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Sayın Vekilim, en fazla burs Afganistan, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Irak, bu ülkelerden öğrencilere verilmekte. Başvuru sayılarına baktığımızda da zaten en fazla başvuru bu ülkelerden gelmekte.

Sahte diploma hususu: Bizim Türkiye Bursları kapsamında burslandığımız öğrencilerde, şu an mevcut okuyan öğrencilerimizin hiçbirinde sahte diplomaya son yıllarda rastlamadık. Kurumun ilk burs vermeye başladığı dönemlere Demokratik Kongo’dan, Afrika’nın bazı ülkelerinden sahte lise diplomalarıyla veya sahte lisans diplomalarıyla yüksek lisansa başvurular olmuş. Bunlar tespit edilmiş, bunların başvuruları iptal edilmiş.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Göç İdaresinde de olmuş. Sayın Başkanın başkanlığında gitmiştik. Türkiye’ye gelip kayıt yapıp sonra da lise, vesaire diplomasıyla ibraz edilmeyen... İlk başlarda “Çok olduğu.” söylendi. Sayın Başkan, yine sizin Başkanlığınızda gitmiştik.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Başkanım, tabii, bu konu farklı. Biliyorsunuz, yurt dışındaki insanlar öğrenci ikamet izniyle Türkiye’ye gelebilir. Öğrenci ikamet izni almanın birinci şartı şu...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Orayı değil, sahte diplomayı sordum. Sizin Başkanlığınızda biz Göç İdaresine gittiğimizde...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – En son bir şey söylediniz ya burasıyla ilgisi olmadığı için söylüyorum. Öğrenci ikamet izni alabilmek için... Üniversiteye kayıt olanlar öğrenciler ikamet izni alabilirler. Üniversiteye kayıt olmadan, üniversite “acceptance”ını yani kabulünü göndermediği sürece ikamet izni alma şansı yok. Ha, diğer ikamet izinlerini alabilirler, turistlik ikamet izni alabilirler veya kısa dönem ikamet izni alabilirler diğer şartları yerine getirerek. Öğrenci ikamet izni tamamen öğrencilere verilen bir ikamet iznidir. Tabii, şimdi, sahte diplomayla burs verilmesi söz konusu mu? Soru öyle oldu yani.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Yok Başkanım.

Başkanım şöyle: Resmî burs programı olduğu için ilgili ülkelerin Millî Eğitiminden “check” ediyoruz. Yani şöyle düşünün: Türkiye’deki Millî Eğitim Bakanlığı gibi düşünün. Türkiye Millî Eğitiminin normalde denklik birimi var. Diploma denkliğinin orijinal olup olmadığını ilgili ülkenin Millî Eğitimine soruyoruz. İlk yıllarda biz, 2011-2012’de Kongo’dan ve birkaç Afrika ülkesinden sahte diplomayı -başvuru yani kabul değil- bizim sisteme yüklemiş. Ama biz bunu nasıl anlıyoruz? Biz her ülkede mülakat yapıyoruz. Mülakat yaptığımızda öğrenci karşımıza geliyor, öğrenci evraklarını getiriyor. Bu şüphelendiğimiz evrakları da o ülkedeki -bizim eğitim müşavirimiz de oluyor, ilgili büyükelçilik, başkonsolosluktaki kişiler de oluyor- ilgili ülkenin Millî Eğitiminden “check” ettiriyoruz. Bugüne kadar bizim burslarımızda sahte diplomayla bursu kesilen kimse olmadı. Türkiye’deki uluslararası öğrenci hareketliliği içerisinde sahte diploma hususunda son yıllarda ciddi bir farkındalık var...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Suriye’de iç savaş var, onu nasıl yaptınız ki?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Bu öğrenciler Türkiye’de liseyi okuyor. Bizim şu anda burslandırığımız öğrenciler yani...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu, üniversite öğrencisi değil, lise öğrencisi mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Üniversite öğrencisi de, hepsi liseyi Türkiye’de okuyor bunların. İlk yıllar burslandırığımız...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yerde olup... Suriye’de yerindekilere biz şey verdik.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Yerdekililer Türkiye üniversitelerinde, Antep Üniversitesinde okuyor ya.

Sayın Vekilim, Antep Üniversitesi -biliyorsunuz- yurt dışında fakülteler kurdu. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Kurumu, Antep Üniversitesinde okuyanlara veriyor. Şunu ayırmak lazım: Yurt Dışı Türkler Başkanlığı ikamet izni vermiyor. Bunu ayırmak lazım, yalnızca burs veriyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım, Sayın Başkana soruyorum, özür dilerim.

Yani biz şimdi Türkiye’de bulunan, lisede okuyan Suriyeli lise öğrencilerine burs veriyor muyuz?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Lise öğrencilerine vermiyoruz.

Kastettiğim şu: Üniversite öğrencilerine veriyoruz ya...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Bunlar liseyi zaten Türkiye’de okuyor, Suriye’de şu an bir lise okuma imkânı yok, bu çocuklar burada. Suriye’den hiç öğrenci almıyoruz çünkü Suriye’den zaten 3 milyon insan var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, diyelim ki liseyi Suriye’de okuyup Türkiye’de fakülteye kayıt olanlara... Yani orada iç savaş olduğu için o “check-up”ı nasıl yapabildik? Yani onu söylemek istiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Sayın Vekilim, oranın işi değil ki zaten, soruyu yanlış yere soruyorsunuz.

Arkadaşlar burs veriyor. Siz diyorsunuz ki... Doğru, bakın, şimdi ben sorunuza cevap vereceğim: “Lise okudum.” diye diplomasını getiriyor, Türkiye’deki üniversiteye kayıt oluyor. Bu tür şeyler oluyor mudur? Bunu YÖK’e sormamız lazım oluyorsa nedir diye. Arkadaşlar üniversiteye devam eden öğrencilere burs veriyorlar yani “üniversite” dediğimiz şey Türkiye’deki bir üniversite kabul etmiş...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama araştırdıklarını söylüyorlar Üstat. “Biz, o ülkede araştırıyoruz, soruyoruz, ona göre veriyoruz.” diyorlar. Yani benim sizden ricam... Ne olur, benim size soracağım sorularla size soracağım sorular farklı. Bir buraya sorayım, buradan bir cevap alayım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Karmaşık soruyorsunuz da onun için ben...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Karmaşık değil Beyefendi, meramımızı anlatabiliyoruz yani kusura bakmayın. Siz neyin derdindesiniz onu da anlamadım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Ben müsaade ederseniz arz edeyim.

Sayın Vekilim, bizim burslandırduğumuz Suriyeli öğrenciler 2014 yılında... Az evvel rakamlar vardı. 2012 yılında biz burslandırmaya başlamışız Suriyeli öğrencileri. Esas pik yaptığımız, zirve yaptığımız dönemler 2014’ten sonra. Zaten 2017 ve 2018’den sonraki burslandırmalarda bu öğrenciler liseyi Türkiye’de okuyan Suriyeli öğrenciler. Biz, Suriye’den öğrenci getirip burada burslandırmıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Orada liseyi bitirip burada fakülteye kayıt olanlara burs veriyor muyuz?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Şu an öyle öğrenci yok zaten, istesek de bulamıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, yok. O dönemde, o dönemde?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Tabii, ilk yıllar... Zaten 2012’de, 2013’te Suriyeliler Suriye’den gelenlerdi, onların diploma denkliklerini de... Millî Eğitimden denklik belgesini alıyorlar bize öyle geliyorlar. Bir öğrenci... Sadece Suriye için değil Sayın Vekilim, herhangi bir bursla yabancı öğrenci, lise denkliğini bizim Millî Eğitimden almadan üniversiteye kayıt yaptıramaz zaten. Yani bizim burslar dışında, o bilgiyi yermek için ben bunu söyledim Sayın Başkanım. Herhangi bir yabancı öğrenci de lise diplomasını üniversitenin kabul edebilmesi için MEB’ten o denkliği üniversiteye ibra etmesi gerekiyor. Biz burs olduğu için 2 kat ehemmiyet gösteriyoruz.

Burs kesilmesinde kriterlerimiz süre bitimi, süre aşımı, devamsızlık, akademik başarısızlık yani bir öğrencinin ortalaması iki dönem üst üste 1.0'ın altında geldiyse bu öğrenci ya üniversiteye gitmiyor ya derslerle ilgilenmiyor, 2.0'ın altında geldiyse burs dondurma yapıyoruz. Dolayısıyla burada da bir burs yönergemiz var Sayın Başkanım. Bu burs yönergesi çerçevesinde -bu yönergeyi de biz Kurumda iki sene bir tekrardan yeniliyoruz, öğrenci dostu bir yönerge yapıyoruz onu ifade edeyim- öğrenciyi zor durumda bırakmayacak ama bursun da -tabiri caizse- izzetini koruyacak, yere düşürmeyecek bir yönerge yani bu anlamda süre bitimi, devamsızlık bizim için çok kritik ve akademik başarı. Tıp için mesela bu kriterleri... Tıp çok zor malumunuz, bir sosyal bilimler okumak gibi değil, eğer bir öğrenci tıp okurken ortalaması diğer bölümlere göre daha düşüğe onu diğer tıp öğrencileri arasında değerlendirip ona göre bursunu hemen kesmiyoruz yani bir sosyal bilimler öğrencisine göre daha tahammülkâr oluyoruz. Bu anlamda da burs yönergemize göre hareket ediyoruz.

Kültür merkezleri. Başkanım, bizim bu merkezlere bu tür verdiğimiz destekler genelde -zaten biz Kurum olarak çok yüksek bütçesi olan bir Kurum değiliz diğer kurumlarımıza nazaran- 50 bin, 100 bin marjında değişti. 50 bin TL'yle 100 bin TL'dir bizim proje desteklerimiz, çok yüksek bütçelerimiz de yoktur. Suriye'de yaptığımız projelerde biz total de 3 projeye 200 bin TL'den biraz fazla destek verdik. Bu projeyi gerçekleştirdiğimiz vakfın adı da Gaziantep kökenli Bülbülzade Vakfıdır. O da zaten bilinen, bu anlamda hem Antep'te hem Suriye'nin içerisinde iş yapan bir vakıf...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 1 vakıf mı? Dernekler dediniz. Kaç dernek var kaç vakıf var?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Şöyle: Kültür merkezini sadece Bülbülzade Vakfıyla kurduk.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tamam. Vakfın adı ne?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Bülbülzade Vakfı.

Ama işte sahada gidiyoruz diyelim, orada bir dağıtım yapıyoruz; bize orada sahada lojistik destek veren farklı dernekler oluyor. Bunların hepsi...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu derneklerin isimleri ne?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – O derneklerin hepsinin isimlerini ben bilmiyorum. Şöyle: Bizim esas...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bizim onu almamızın bir mahzuru var mı? Komisyon Başkanımıza bildirir misiniz?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLARI BAŞKANI ABDULLAH EREN – Bildiririz, hiçbir mahzuru yok.

Çünkü zaten Suriye'nin kuzeyinde, şu an Türkiye'nin askeriyle, parasıyla destek olduğu bir yerde, Türkiye devletinin sınırından geçerken kontrol etmediği hiçbir dernek oraya gidemiyor ve bunlar Türkiye kökenli dernekler zaten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Olabilir yani. Geçmişte Türkiye'de dernekler Türkiye Cumhuriyeti devletinin kökünü kazımaya çalıştılar yani bizim derdimiz bu. Yani gerçekten hukuk devleti sınırları içerisinde kalarak mı biz bu destekleri veriyoruz yoksa...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Kazıma devam ediyor her şekilde yani bugün de var yarın da var her zaman olacak...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Mümkün olduğunca etmemek lazım.

Bu kadar.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Evet, diğer arkadaşlarımızdan sorusu olan var mı?

Ben sorayım Başkanım bir tane o zaman.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLARI BAŞKANI ABDULLAH EREN – Buyurun Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Şimdi tabii, siz öğrencilere burs veriyorsunuz veya farklı şekillerde destek oluyorsunuz. Mezun olduktan sonra bu öğrencilerle irtibatınız devam ediyor mu bir şekilde? Kendi ülkelerine dönüyorlar birçoğu bunların. Ediyorsa nasıl ediyor? Yani bunların içerisinde çok başarılı öğrenciler, kendi ülkesinde etkin konuma gelen öğrenciler var mıdır gibi bir takip mekanizmanız var mı? Bunu öğrenmek istiyorum.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Başkanım, Türkiye burslarını baştan sona, şöyle bir süreç olarak tanımlarsak: Önce bursun iyi bir tanıtımı yurt dışında, iyi öğrencinin seçimi ikinci adım, üçüncü adım Türkiye’de üniversite okurken öğrenciyle ilgilenmek. Çünkü biz malumunuz, YTB olarak öğrenciyi getirip üniversitenin kucağına emanet ediyoruz. Üniversitelerin bu öğrencilere iyi bakması gerekiyor. Burada da biz sadece işi üniversiteye bırakmıyoruz “Uluslararası Öğrenci Akademisi” diye bir akademi düzenliyoruz son üç yıldır. Bu ne demek? Bu çocukları biz dört bir tarafından getiriyoruz. Şu an mesela, Arjantin’e gitseniz Arjantin’deki Anadolu Ajansının temsilcisi -Sayın Cumhurbaşkanımızın 2017’deki seyahatini de takip etti- Türkiye mezunu. Onun hikâyesini hatta bizim sitemizde hikâyeleştirdik, YouTube hesaplarımızda var. Bu tür mezunlarımız da var ama biz bunların Türkiye’de üniversite okurken üniversite eğitimi dışında da Türkiye’ye ilişkin bir kanaati olsun istiyoruz. “Anadolu irfanı” dediğimiz, bu toprakların değerleri, kültürümüz, “Anadolu İslamı” dediğimiz, bizden neşet eden neler var dünyaya anlattığımız; bir bu.

İki; bizim gözümüzden temel bazı derslerin giriş, ihtisas seminerlerini bu arkadaşlara veriyoruz. Dördüncü aşamada... Yani birincisi tanıtım, ikincisi iyi öğrenciyi seçmek, üçüncüsü üniversitede, buradayken ilgilenmek, dördüncüsü de mezun oldu, mezun olduktan sonra ne yapacağız Başkanım? Bizim, şu an, kurumumuzda bir mezun koordinatörlüğümüz var. Bu mezun koordinatörlüğü çerçevesinde Türkiye’den bugüne kadar mezun olmuş tüm öğrencilerin datalarını topladık ve bunu bir yazılıma aktardık. Türkiye bursları öncesinde de mezun olanları; bu bir. İki; bu dataları temizledik, bugün irtibatımız olan kişilerle mezun buluşmaları yapmaya başladık. Bugüne kadar 75’in üzerinde mezun buluşması yaptık. Bu mezun buluşmaları neticesinde Türkiye’de “Yeniden Türkiye” ismiyle büyük bir mezun buluşması yaptık, bundan sonra da dernekleşmeye başladık. Şu an 30 ülkede 30 tane mezun derneğimiz var. Bu mezun dernekleri ilgili ülkenin mevzuatlarına göre oradaki mezunlar tarafından kurulmuş dernekler. Biz sadece bunlara maddi, manevi desteklerde bulunuyoruz. Bazı ülkelerde platform hâindeler, bazı ülkelerde de sosyal medya örgütlenmeleri hâinde çünkü her ülkede kolaylıkla dernek kurulmuyor. Şimdi, Türkmenistan’da bir STK kurmak kolay değil ama bizim ana amacımız mezunlarımızla irtibatı koparmamak.

Şu an itibarıyla Başkanım, 75’ten fazla mezun buluşması yaptık, 30 mezun derneğimiz var. Bu mezun derneklerimize proje destekleri veriyoruz. Bu destekler Türkiye’yi tanıtıcı faaliyetleri içeriyor. İşte “Türkiye’yi tanıtıcı faaliyet yaparsan 750 euro, bin euro destek. Türkiye’den senin ülkenin gelen iş adamlarına bir oryantasyon yaparsan, tanıtıcı bir faaliyet yaparsan bu kadar destek.” Mesela, Senegal Türkiye Mezunları Derneğimiz var, Senegal Türkiye Mezunları Derneğimiz Senegal’den Türkiye’ye okumaya gelecek öğrencileri Türkiye’yi tanıtıcı bir faaliyet yaparsa şu kadar destek gibi... 30 mezun derneğimiz şu an harıl harıl çalışıyor. Bu mezun derneklerimizin bir kısmında iş insanları var, kendi kendilerini çeviriyorlar zaten.

Bu sene de 7 Temmuzda inşallah, pandemi şartlarını göz önüne olarak bu sene mezun olacak öğrencilerimize bir mezuniyet yapacağız. Bu mezuniyetin içerisinde de mezun ödülleri vermeye planlıyoruz yani bugüne kadar Türkiye’de üniversite okumuş, mezun olmuş kendi ülkesinde başarılı işlere imza atan mezunlarımıza ödüller vereceğiz. İşte, tıp alanında, kültür sanat alanında, iyilik alanında, farklı alanlarda bu sene mezunlarımıza ödül vereceğiz.

Şu an dünyanın çok farklı bölgelerinde mezunlarımız var. Demokratik Kongo Cumhuriyeti’nde Türkiye mezunu bir vekilimiz var. Zaten Balkanlarda, soydaş coğrafyada çok fazla Türkiye mezunu siyasetçi, bürokrat, çok farklı kesimlerde yani 2 tane, 3 tane Türk siyasi parti var, hepsinin içerisinde Türkiye’den mezunlar var; öyle bir etkinlik.

Başkanım, biz bu mezunlarımızla ilişkiyi şu düzeyde kurmak istiyoruz, son olarak onu söyleyeyim. Bu mezunlarımız dünyanın dört bir tarafında Türkiye’nin ithalatçısı, ihracatçısı için büyük bir zenginlik yani Afrika’ya gidiyorsunuz Türkiye’de üniversite eğitimi almış, ana dili oradaki yerel dil olan Svahilice olan, hangi ülkedeyse o dili anadili olan ve Türkçeyi de konuşan insanlar karşınıza çıkıyor. Biz bu insanlar ile iş insanlarımızı bir araya getirmek istiyoruz. Şu an buna yönelik de bir yazılım çalışmamız bitmek üzere. Biraz insan kaynakları mantığıyla talep eden ile talep edileni yani mezun ile şirketleri bir araya getireceğiz. Biz, bir iş vadetmiyoruz ama birbirlerini tanışınlar diye bir platform... Yani velhasıl Başkanım, mezunlarla irtibatı devam ettirmeye gayret ediyoruz.

Son olarak şunu ifade edeyim: Hakikaten bu işlerin yapılmasında bütçe anlamında da elimizin daha rahat olmasını da isteriz. İnşallah önümüzdeki yıllarda devletimizin bu imkânlarıyla daha yüksek bütçelerin bu işlere sarf edilmesi gerektiğini düşünüyorum ama Türkiye’nin bu noktada çok ciddi bir kapasite geliştirdiğini görüyoruz Başkanım. Mezun derneklerimizle de yurt dışında vekillerimizi zaman zaman buluşturuyoruz, heyetlerimiz denk geldiği zaman; bu çalışmalarımız da var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Teşekkür ederim Başkanım.

Servet Bey buyurun.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sevgili Başkan, ben Doktor Servet Ünsal, Ankara Milletvekiliyim.

Sevgili Başkan, biraz önce sorulan sorularda genelde yurt dışında görev alan sizin burs verdiğiniz kişiler soruldu. Ben bir de tam tersini soruyorum. Biz burs verdik ama bizde kalanlar var mı? Örneğin, tıp eğitiminin zor olduğunu biliyorsunuz, Suriyeli ya da Afgan ya da diğer ülkelerin çocukları tıp eğitimini bitirip -ya da avukat, mühendis, diğer branşlarda- Türkiye’de kaldı mı? Bizde de görev alanlar var mı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Sayın Vekilim, tabii, uluslararası eğitimde en önemli çıktılardan bir tanesi de yetişen insan kaynağının burs veren ülkeler tarafından değerlendirilmesi veya istihdamıdır.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Bu da bir beyin göçü yani.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Evet, beyin göçü.

Sizler de yurt dışında eğitim almışsınızdır, biz aldık döndük, kalanlar var ama Amerika, İngiltere gibi uluslararası eğitimden ekonomik olarak çok fazla faydalanan... Çünkü çok büyük bir rant Başkanım, rantı olumsuz manada kullanmıyorum yani bu piyasa, uluslararası eğitim, aynı zamanda bir ekonomi. Bu ekonomiden, pastadan çok büyük pay alan bu ülkeler aynı zamanda iyi eğitim alan öğrencileri kendi ülkelerinde tutmak üzere birtakım stratejiler belirliyor. Mesela, mezun olduktan sonra işte, “Şu alanlardan mezunsan iki sene sana vize veriyorum, iş arayabilirsin” Şu kritik sektörlerde çalışmak kaydıyla iş arama vizesi veriyor veya teşvikler veriyor. Türkiye’nin bu anlamda ilgili mevzuatının biraz daha geliştirilmeye ihtiyacı var ama son yıllarda çok ciddi geliştirmeler yapıldı.

Biz, kendi burslu öğrencilerimize her yıl anketler yapıyoruz, mezun olan öğrencilerimize. “Ülkene mi döneceksin? Türkiye’de mi kalacaksın? Başka bir ülkeye okumaya mı gideceksin? Ne yapacaksın?” diye soruyoruz. Daha önceden mezun olan öğrencilerimize yaptığımız anketlerde yüzde 65’inin kendi ülkesine döndüğü bizim raporlarımızda çıkıyor. Yüzde 20’sinin Türkiye’de kalmak niyetinde olduğunu ve Türkiye’de kaldığını biz biliyoruz. Yüzde 15 civarı da -tabii bunlar, kusuratlar değişiyor- üçüncü ülkelere ya tekrardan bir eğitim yüksek seans, doktora ya da iş için gitme eğiliminde ama tabii, şu noktayı ifade etmek lazım: Yakın coğrafyamızdan yani Balkanlardan -arabaya atlıyor Kosova’dan altı saatte Türkiye’ye geliyor- gençlerin ister istemez bir ayağı Türkiye’de oluyor. Dönüyor yani eğitim bitiyor ama başka maksatla geliyor, çalışmaya geliyor. Başkanım, Sayın Vekilim; Suriyeliler zaten Türkiye’deler, Suriye’ye dönme ihtimali yok. Dolayısıyla, Suriye’den gelip de burada eğitim alanlar Türkiye’de istihdam piyasasına katılıyorlar.

Biz, bilhassa kritik sektörlerde, uzay teknolojileri gibi veya çevre, biyoloji gibi uzmanlık gerektiren alanlarda üst düzey bursla burslandığımız öğrencilerin Türkiye’de kalması için yönlendirmeye çalışıyoruz bazı hususlarda ama genel yaklaşımımız öğrencinin ülkesine dönmesi. Bir öğrenciyi borçlandırırken bir belge imzalatıyoruz, bir taahhütname. Taahhütnamede öğrencinin ne kadar burs alacağı, kaç yıl Türkiye’de kalacağı, hangi şartlarda bursu ona verdiğimiz yazıyor. Taahhütnamenin en sonunda da “Eğitimimi bitirdikten sonra kendi ülkeme geri döneceğim.” diye bir cümle var ve öğrenci onu imzalıyor. Yani dolayısıyla biz öğrencinin kendi ülkesine dönmesi şartıyla burs veriyoruz, onu ifade edeyim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Geçersiz o, Borçlar Kanunu’nun 24’üncü maddesi “Doğmamış olan haktan feragat edilemez.” diyor çünkü o hak o dört yılın sonunda doğacak.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Biz vermeye başlığımızdan itibaren o hakkı elde ediyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstat, olsun. Bu neyle bağlantılı biliyor musun? Özür dilerim müdahale ettim ama hani, kira sözleşmesini biz yaparken tahliye taahhüdüyle birlikte başlangıç maddesi nasıl geçersizse bu da aynı şekilde geçersiz; hukukçu arkadaşlar çok iyi bilirler. Eğer gidip bir mal sahibiyle bir kira sözleşmesini yapın, mal sahibi size o anda, aynı tarihli tahliye taahhüdü yapıyorsa kanun koyucu diyor ki “Arkadaş baskı altındadır, müzayaka altındadır. Sırf o kira yerini tutabilmek için bunu kabul etmiştir.” Şimdi, sizin de olayınız; öğrenci baskı altındadır, ekonomik anlamda sıkıntılıdır, sırf o bursu alabilmek için sizin ileri sürmüş olduğunuz tüm taahhütleri etki altında olduğu için kabul ederler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Mahmut Bey, kısmen katılıyorum ama kısmen de şöyle bir şey var: Tabii, burs karşılıksız. Eve kiraya oturuyorsun kira veriyorsun karşılığında ve diyorsun ki “Kardeşim, çıkacağım zaman konusunda beni zorlama.” Ama burs alan bir kişi için herhangi bir şey yok, karşılıksız bir burs. Dolayısıyla, belki buradaki ilişki kiracı ve ev sahibi ilişkisi değildir diye düşünüyorum.

Hukukçu sizsiniz yine canım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım.

Yani bakın, Anayasa gayet rahat. Yerleşme ikametgâh özgürlüğü denilen bir şey var. Yani, biraz önce Sayın Başkan açılış konuşmasında...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Başka bir sebeple ikamet edebilir canım, kalabilir yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii.

Özür dilerim, biraz önce Sayın Başkan, ilk açılışta dedi ki: “Yani göçmenlerin yurt dışında istediği ülkeye gitme hakkı var.” Yani siz, ülkede madem okuyor, karşılıksız burs verdiniz, yerleşme hakkı varken o taahhünameyle onu elinden almış oluyorsunuz ki o da ayrı bir parantez yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Başkanım, tabii, ben göçmenler için demedim, mülteciler için dedim. Bu, bir kere farklı şeyler.

İkincisi de şunu söylüyorum: Hani öğrenci ikamet izniyle Türkiye’de kalınması mümkün değil.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstat, her şeyde bana laf yetiştiriyorsunuz. Bırak da doğruları söylüyoruz, şimdi savunmaya geçmeyin. Ben olan bitenleri söylüyorum.

Sayın Başkanım hakikaten kutluyorum kendisini. Etkin, yetkin ve doğru bir arkadaşımız, yani çok iyi de anlatıyor. Yani araya girmesiniz anlatamıyor mu şimdi?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – E, tabii, ben de bu konuda yetkinim, biliyorsunuz, yani siz de kabul ediyorsunuz.

Dolayısıyla, buradaki bir yanlışlığı düzeltelim istedim sizden. Yani demek istediğim şu: Bakın...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yanlışlık değil.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Bir dinleyin lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz gayetle hukuk fakültesi öğretim üyesi hocaların da aynı görüşte olduğunu öğreneceksiniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Bakın, yani yabancı bir öğrenci Türkiye’de eğitimini tamamladıktan sonra Türkiye’de kalamayacak diye bir şey yok. Diğer şartları yerine getirir, çalışma izniyle kalabilir, uzun dönem ikamet izniyle kalabilir, kısa dönem ikamet izniyle kalabilir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’na göre diğer ikamet türlerini kullanabilir. Burada kastedilen, anladığım kadarıyla...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Teşvik.

Yani Başkanım, bizim orada genel maksadımız öğrencinin ülkesine dönmesinin teşvik edilmesi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Evet.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani o paragraf geçersiz, onu size söyleyeyim. Hukuk nezdinde dava açarsa, zorlarsanız da iptal edilir. Çünkü Borçlar Kanunu’nda, medeni hukukta açık, net ilke şu: Doğmamış olan haktan feragat edilemez. O hak ne zaman doğuyor? Okul bitince.

Ben şimdiden dört yıl sonra bana doğacak olan haktan feragat edemem ki.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Burada tabii, maksat şu: Bugüne kadar biz, Başkanım, bu taahhünameyi imzalayan hiçbir öğrenciye ülkesine dönmediğini tespit edip de mahkemeye götürüp “Bak, böyle bir şey imzalamıştın.” demedik ama burada şu: Türkiye’ye 500 bin düzensiz göç geliyor yılda.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Evet.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Yakalanıyor. Yakın coğrafyamız işte, Irak diyoruz, Afganistan diyoruz, Bangladeş diyoruz, sorunlu bir coğrafyadayız maalesef. Dolayısıyla, öğrencilerin Türkiye’ye gelip bu bursu aldıktan sonra farklı saiklerle kalma iradesi, yani şöyle Başkanım, kalma iradesi eğitim alma iradesinden daha baskın çıkabiliyor. Bizim oradaki yaklaşımımız öğrenciye “YTB’nin bu konudaki pozisyonunu bil kardeşim. Bak, biz sana bu bursu veriyoruz ama sonra biz senin kendi ülkeneye dönmeni teşvik ediyoruz ve bu

konuda da sen de böyle bir şey söyledin.” Yani dolayısıyla, bunun da ben Türkiye’nin mevcut gerçekliğinde bir ihtiyaç olduğunu düşünüyorum ama kaliteli öğrenci ile vasat öğrenci arasında ayrım yapmak da işte, bu eğitim ajansı, ofisinin çok güzel yapabileceği bir iş oluyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Sayın Başkanım, teşekkür ederiz.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI ABDULLAH EREN – Ben teşekkür ederim.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Sağ olun, geniş kapsamlı bilgi verdiniz.

Toplantımız bitmiştir arkadaşlar.

Kapanma Saati: 16.35

